PATVIRTINTA
Kretingos rajono Salantų gimnazijos
direktorės 2025 m. liepos 8 d.
įsakymu Nr. V1-257

PRITARTA
Kretingos rajono savivaldybės mero
2025 m. liepos 8 d. potvarkiu Nr. V3-354

KRETINGOS RAJONO SALANTŲ GIMNAZIJOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Oficialus pavadinimas – Kretingos rajono Salantų gimnazija. Teisinė forma – biudžetinė įstaiga. Grupė – bendrojo ugdymo mokykla, tipas – gimnazija (toliau – Mokykla). Pagrindinė paskirtis – gimnazijos tipo mokykla, skirta visų amžiaus tarpsnių vaikams. Vykdomos švietimo programos – ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo. Ugdomoji kalba – lietuvių. Adresas – Taikos g. 4, LT-97313, Salantai, Kretingos r. Elektroninis paštas – salantug@salantai.kretinga.lm.lt. Interneto svetainės adresas – www.salantugimnazija.lt.

2. Ankstyvajai vaiko raidai būdingas spartus netolygus augimas, veiksmų, mąstymo ir kalbos vystymosi nevienalaikiškumas. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymas(is) pasižymi unikaliomis savybėmis. Mokytojai pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir tobulėti, sudaro sąlygas šioms galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia vaikų įvairovę, kuria galimybes skleistis vaikų individualumui. Vaikai aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda patys savaip ir savu laiku. Jie turi sumanymų, ieško naujų veiklų ir iššūkių, padedančių tobulėti. Mokytojai palaiko vaikų iniciatyvas, parinkdami jiems aktualų turinį ir veiklas. Atnaujinta ikimokyklinio ugdymo programa grindžiama šiomis teorijomis ir metodikomis:

2.1. *Sociokultūrinės teorijos idėja*. Vygotskio „Artimiausios raidos zonos“ koncepcija pabrėžia, kad sėkmė, pasiekta suaugusiųjų ar bendraamžių pagalba, virsta savarankišku gebėjimu, stiprinančiu vaiko pasitikėjimą savimi. Socialinė sąveika ir įsitraukimas į bendruomenės gyvenimą formuoja tapatybę ir savivertę. Ankstyvoji vaikystė laikoma vertingu gyvenimo laikotarpiu, o ne tik pasiruošimu mokyklai. Dėmesys skiriamas aukštesniųjų psichinių funkcijų – dėmesio, suvokimo, atminties, vaizduotės, mąstymo ir kalbos – raidai, o ne tik konkrečių įgūdžių mokymui;

2.2. *Ekologinių sistemų teorijos idėja.* Vaiko raida vyksta ne tik vienoje aplinkoje, bet daugybėje mikrosistemų – šeimoje, mokykloje, bendruomenėje. Šios sistemos sąveikauja tarpusavyje, todėl vaiko ugdymui svarbi visapusiška aplinkos įtaka;

2.3. Švietimo tranformacijos kontekste akcentuojamas įtraukusis ugdymas. Įgyvendinant jį, taikomas *universalus dizainas mokymuisi* – siekis sudaryti sąlygas visiems vaikams dalyvauti ugdymo procese, pašalinus aplinkos barjerus ir taikant įvairius metodus bei priemones. Įstaigoje pripažįstami vaikų ugdymosi skirtumai, kuriama bebarjerė aplinka, ugdymo(si) procesą praturtinant įvairiomis pagalbos formomis, kurias užtikrina mokytojai, specialistai, įstaigos vadovai.

3. Mūsų vertybės apibrėžia, kas esame ir kuo siekiame būti – nesvarbu, ar esame vaikai, ar mokytojai, ar tėvai, ar darbuotojai. Vertybės padeda mokytis kartu ir augti bendruomenėje. Vaikų ugdymasis grindžiamas požiūrio į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis **vertybėmis**:

Vaiko orumas	Kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas.
Vaiko gerovė	Vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka.

Lygiavertis dalyvavimas	Lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis.
Saviraiškos laisvė	Kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas.
Lygiateisiškumas ir teisingumas	Vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų.
Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei	Atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus.
Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas	Pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis.
Kultūrinis tapatumas	Pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį, kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

4. Vaikai ir jų poreikiai. Programa siekiama užtikrinti 1–6 metų vaikų pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą:

Žaidimo poreikis	Turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus.
Saugumo poreikis	Jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu.
Draugysčių poreikis	Jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge.
Komunikavimo poreikis	Dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniu ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiaisiais priemones ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus.
Pažinimo džiaugsmo poreikis	Smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį.
Kūrybinės saviraiškos poreikis	Tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Kuriamos spontaniškų ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams, auginti savitą raiškos stilių.
Unikalūs poreikiai	Kiekvieno vaiko poreikiai, tarp jų ir specialieji ugdymosi poreikiai.

5. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai.

Mokyklos paskirtis – bendradarbiaujant su šeima ugdyti vaiką, atsižvelgiant į tėvų (globėjų) lūkesčius bei vaikų poreikius. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima grindžiamas

abipusiu supratimu, atsakomybe, geranoriškumu, pagarba, konfidencialumu, pagalba ir dėmesiu. Tėvai (globėjai) yra aktyvūs ugdymo proceso dalyviai. Jie padeda kurti ugdomąją aplinką, palaiko tradicijų puoselėjimą, rūpinasi vaikų sveikata, dalyvauja renginiuose ir projektuose. Su jais tariamasi dėl vaiko ugdymo tikslų, švietimo pagalbos teikimo, saviraiškos poreikių tenkinimo, atsižvelgiama į jų lūkesčius. Mokykla skatina tėvų dalyvavimą ne tik renginiuose, bet ir edukaciniuose užsiėmimuose – kviečia tėvus pasidalyti savo profesine patirtimi, vesti temines veiklas grupėse, organizuoti išvykas ar edukacijas vietos bendruomenėje. Tėvai taip pat gali siūlyti neformaliojo ugdymo būrelių temas pagal vaikų pomėgius. Tėvų lūkesčiai dėl ikimokyklinio ugdymo nėra vienodi. Dauguma jų tikisi, kad vaikas bus mylimas, prižiūrėtas, saugus, sveikas, išmoks bendrauti su kitais vaikais ir suaugusiaisiais. Kitiems svarbu, kad vaikas ugdytųsi, plėstų žinias apie aplinką, įgytų skaitmeninio raštingumo, savireguliacijos, mokėjimo mokytis nuostatas. Dėl to itin svarbu individualizuoti ugdymo procesą ir periodiškai aptarti vaikų pasiekimus bei ugdymo kryptis su šeima. Tėvai palankiai vertina Mokyklos prioritetines veiklos kryptis, taikomus inovatyvius metodus, džiaugiasi estetiška ir funkcionalia Mokyklos aplinka. Įstaigoje veikia efektyvi informacijos sklaidos sistema, užtikrinanti, kad tiek šeimą, tiek visuomenę pasiektų įvairiapusė informacija: per uždaras grupes socialiniuose tinkluose, lankstinukus, stendus, laiškus tėvams, individualius pokalbius, konsultacijas, straipsnius spaudoje apie įstaigos veiklą. Informacija taip pat teikiama el. dienyne „Mūsų darželis“, Salantų gimnazijos „Facebook“ puslapyje ir gimnazijos interneto svetainėje www.salantugimnazija.lt.

6. Regiono ypatumai ir mokyklos savitumas

Mokykla įsikūrusi Salantų miesto centre. Tai vienas iš dviejų miestų, turinčių miesto statusą Kretingos rajone. Miestas yra patogioje geografinėje padėtyje – trikampio viduryje tarp Skuodo, Plungės ir Kretingos, nuo jų nutolęs 25–32 km atstumu.

Kretingos rajono Salantų lopšelis-darželis „Rasa“ įkurtas 1983 metais. 2020 m. rugpjūčio 31 d. jis buvo reorganizuotas ir prijungtas prie Kretingos rajono Salantų gimnazijos, siekiant optimizuoti bendrojo ugdymo mokyklų tinklą ir padidinti švietimo įstaigų administravimo efektyvumą. Šiuo metu ugdymas vyksta gimnazijos patalpose ir ikimokyklinio ugdymo skyriuje „Rasa”. Ikimokyklinio ugdymo skyriaus projektinis pajėgumas – 130 vaikų. Dauguma vaikų yra iš Salantų miesto ir Imbarės seniūnijų, tačiau, esant laisvų vietų, priimami vaikai ir iš kitų savivaldybių teritorijų (pvz., Skuodo ar Plungės). Vaikų grupės formuojamos pagal jų amžių. Įstaigoje teikiama logopedo, specialiojo pedagogo ir kitų specialistų pagalba. Vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, integruojami į įprastinės raidos vaikų grupes. Mokykla dirba penkias dienas per savaitę. Yra sukaupusi sveikos gyvensenos ugdymo bei vaikų sveikatos stiprinimo patirties.

Šiandien Mokykla yra aktyvi, veikli, atvira naujovėms, gebanti prisitaikyti ir greitai reaguoti į aplinkos pokyčius. Mokykloje darniai dera kaita ir pastovumas, išlaikoma pusiausvyra tarp tobulinimo ir esamos padėties. Puoselėjamos bendruomenės vertybės – pagarba, tautos ir mokyklos tradicijų išsaugojimas, auklėjimas geru pavyzdžiu, sąmoningumas ir lyderystė. Dirba kūrybingi, ugdymo prioritetus ir savo profesinę prasmę suprantantys mokytojai. Jie nuolat tobulina kompetencijas, drąsiai inicijuoja ir diegia naujoves, dalijasi patirtimi seminaruose, konferencijose, organizuoja renginius ir aktyviai dalyvauja miesto gyvenime.

7. Ikimokyklinio ugdymo programa atnaujinta vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis, Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu bei pagrindiniais teisiniais dokumentais, reglamentuojančiais ikimokyklinio ugdymo veiklą: Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Mokyklos nuostatais ir kt.

II SKYRIUS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

8. Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomąsias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas	Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį.
Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas	Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos.
Žaismės principas	Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.
Sociokultūrinio kryptingumo principas	Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.
Integralumo principas	Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas.
Įtraukties principas	Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę.
Kontekstualumo principas	Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo.
Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas	Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.
Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas.	Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.
Reflektyvaus ugdymo(si) principas	Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarsto veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si).
Šeimos ir mokyklos partnerystės principas	Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III SKYRIUS
TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

9. Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

10. Uždaviniai:

10.1. atpažinti kiekvieno vaiko ugdymo poreikius, kylančius iš asmenybės raidos tarpsnio, individualių raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų visumos ir sociokultūrinės aplinkos;

10.2. į vaiką ir jo vertybių ugdymą orientuotame, integraliame ugdymo procese tikslingai taikyti vaiko ir mokytojo sąveika grindžiamus mokymo(si) metodus, priemones;

10.3. organizuoti ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant patirtinio mokymo(si) metodus (projektus, tyrinėjimus, eksperimentavimą, pažintines išvykas, diskusijas ir kt.), pripažįstant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį;

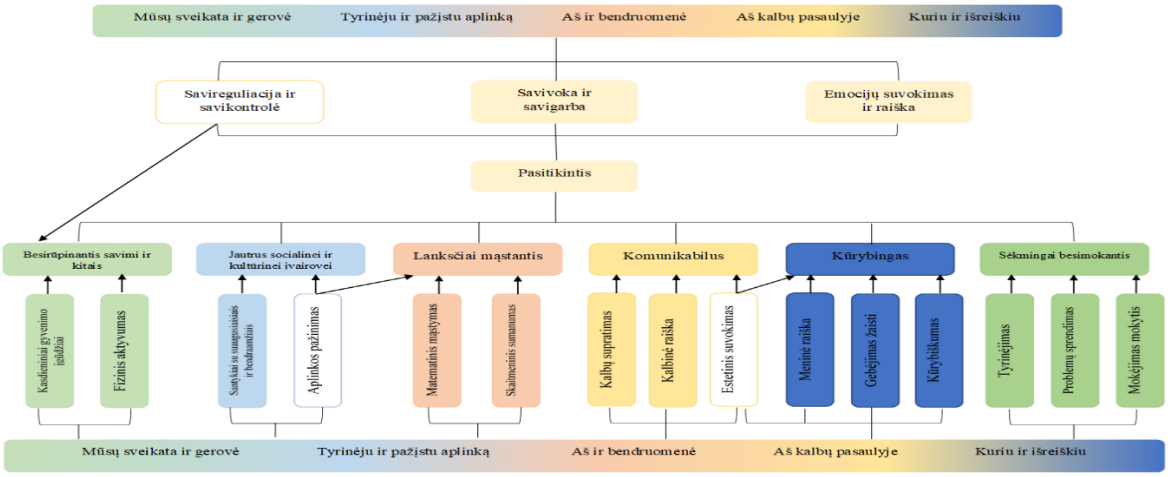
10.4. sukurti ugdymui pritaikytą, įtraukią, provokuojančią, kūrybišką aplinką, stimuliuojančią vaikų pasitikėjimą savarankiškai veikti ir lanksčiai mąstyti;

10.5. siekiant užtikrinti kiekvieno vaiko mokymosi sėkmę, sudaryti galimybę vaikams skirtingais būdais pademonstruoti pasiekimus bei daromą pažangą ir juos sistemingai fiksuoti, dokumentuoti, analizuoti, vertinti ir aptarti su tėvais (globėjais) ir kitais su vaiko ugdymu susijusiais asmenimis;

10.6. kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, aktyvia partneryste grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais, pradinio ugdymo mokytojais ir kitais švietimo paslaugų tiekėjais.

11. Pasiekimų sritys ir ugdymo(si) rezultatai. Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra pasiektas tikslas, įgyvendinti uždaviniai bei vaikų nuosekliai įgyjami ir plėtojami pasiekimai. Pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalią vaiko galių ūgtį. Programoje vaikų ugdymo(si) rezultatus nusako šios pasiekimų sritys: kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais, aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas, kalbinė raiška, estetinis suvokimas, meninė raiška, kūrybiškumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis (1 schema).

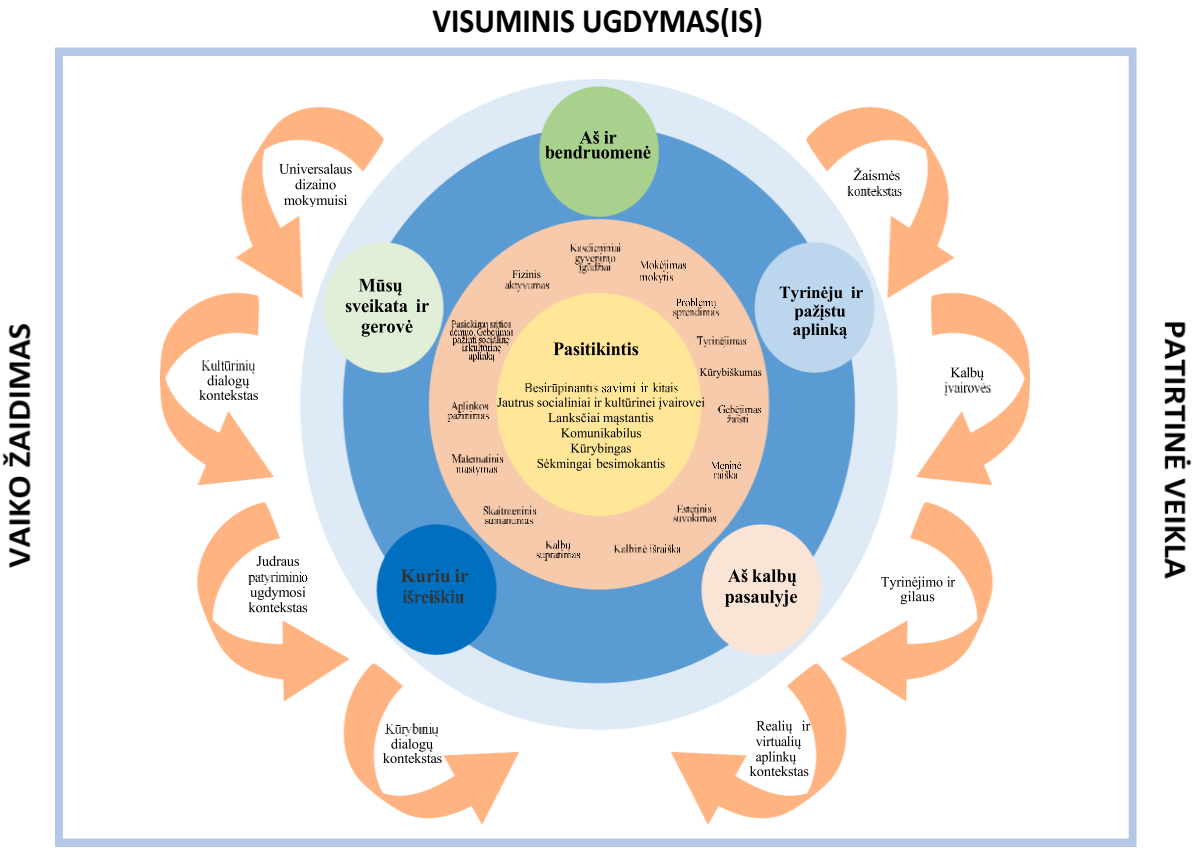
Užtikrinamas darnus pasiekimų plėtojimas. Mokykloje prioritetas teikiamas pasitikinčio vaiko galiai.

1 schema. Pasiekmų sritys sugrupuotos pagal Mokyklos ugdymo(si) organizavimo modelį

12. Mokyklos konceptualus ugdymo organizavimo modelis kuria lanksčią, visapusišką ugdymo aplinką, kurioje kiekvienas vaikas gali augti ir tobulėti pagal savo individualius poreikius, galias ir gebėjimus. Ugdymo(si) centre yra vaikas ir jo plėtojamos septynios pagrindinės galios. Vaikų pasiekimai suskirstyti į grupes, atsižvelgiant į pagrindines vaiko galias, kurios ugdomos per penkias visuminio ugdymo sritis: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“. Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla (2 schema). Visuminis ugdymas(is) yra pagrindinė ikimokyklinio ugdymosi kryptis, kuri lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos potencinių galių harmoningą plėtojimąsi. Universalus dizainas mokymuisi (UDM) yra kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymąsi laiduojanti įtraukaus ugdymo

organizavimo prieiga. Visavertę įtrauktį užtikrina prigimtinių kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumų pripažinimas ir kokybiškai įgyvendinamos esminės ugdymo(si) proceso modeliavimo kryptys. Vaikų žaidimas yra paties vaiko kuriama ir valdoma veikla, kuomet sutelkiamos visos jau įgytos ir plėtojamos galios. Siekiama vaikų savarankiškos, žaidimo ir žaismingo ugdymo(si) vienovės bei darnos. Patirtinės veiklos yra vaiko ugdymasis judant, pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus. Ugdymo turinį sudaro aplinkos modeliavimo kryptis – vaikų ugdymo (-si) kontekstų kūrimas. Mokytojas siekdamas plėtoti vaiko galias kuria kontekstus tiek grupėje, tiek lauke, tiek netradicinėje aplinkoje. Sėkmingam ugdymui būtina kurti saugią, palaikančią, motyvuojančią aplinką, kurioje vaikas jaustųsi vertinamas, o jo ugdymosi tempas būtų gerbiamas. Taip sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui pasiekti optimalų pasiekimų žingsnį pagal jo potencialias galias.

2 schema. Mokyklos konceptualus ugdymo(si) organizavimo modelis

IV SKYRIUS
UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

13. Ugdymo turinys formuojamas siekiant visapusiškai ugdyti vaikų gebėjimus, įgūdžius ir vertybines nuostatas per kasdienes veiklas, atsižvelgiant į vaikų amžiaus tarpsnio ypatumus. Programos turinys sudarytas remiantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis (2023) vaikams nuo gimimo iki 6 metų. Ugdymo(si) turinyje yra pabrėžiamas septynių pagrindinių vaiko galių plėtojimas: pasitikėjimo savimi, rūpinimosi savimi ir kitais, jautrumo kultūrinei įvairovei, lankstaus mąstymo, komunikabilumo, kūrybiškumo ir gebėjimo mokytis. Ugdymo procese remiamasi šiuolaikiniu požiūriu į vaiko asmenybės ugdymą – tai individualizuotas, kontekstualus, visuminis ugdymas, kuriame svarbi vaiko patirtis, saviraiška ir aktyvus dalyvavimas. Ugdymo turinys

integruojamas natūraliose vaikų veiklose, kasdienėse situacijose, projektuose, tyrinėjimuose ir kūrybinėse iniciatyvose. Ugdymo turinio įgyvendinimas grindžiamas vaiko poreikių, interesų ir galių atliepimu bei prasmingo, patirtinio ugdymo(si) organizavimu kasdienėje aplinkoje. Pagrindinis siekis – sukurti vaikui tokią mokymosi erdvę ir procesą, kurie skatintų aktyvų dalyvavimą, savarankiškumą, tyrinėjimą ir nuolatinę pažangą.

14. Ugdymosi kontekstai, pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai.

Mokytojas, atsižvelgdamas į vaiko pažintinius ir emocinius poreikius bei individualią raidą, kuria įvairiapusius ugdymosi kontekstus. Šie kontekstai apima tiek vidaus, tiek lauko aplinkas, taip pat aplinkas už įstaigos ribų – muziejus, bibliotekas, parkus, gamtinius bei kultūrinius objektus. Mokykloje kuriama aplinka, užtikrinanti vaikų emocinį ir fizinį saugumą. Vaikai yra aktyvūs šios aplinkos kūrėjai. Svarbu, kad aplinka būtų estetiška, įtraukianti, skatinanti veikti, leidžianti vaikams pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, vietą ir laiką, veikti vieniems ar kartu su kitais. Vaikams suteikiama galimybė įvairiais būdais pristatyti savo veiklos rezultatus (3 schema).

Modeliuojant kontekstus, numatomos įvairios veiklos galimybės, skatinamas dialogas tarp vaikų, mokytojų ir kitų suaugusiųjų. Įvertinamos galimos kliūtys veiklai ir susitariama, kaip jas šalinti. Naudojamos tiek esamos kultūrinės, socialinės ir gamtinės aplinkos galimybės, tiek iš anksto suplanuotos arba spontaniškai atsirandančios ugdymosi situacijos. Aplinka koreguojama pagal vaikų ugdymosi pažangą. Mokytojo vaidmuo šiame procese – stebėti, jautriai reaguoti į vaiko pastangas, skatinti, siūlyti veiklas ir padėti. Mokytojas aktyviai dalyvauja vaikų žaidimuose, veda pokalbius ir diskusijas, padeda įveikti sunkumus.

Naudojamos šios pedagoginės strategijos: kryptingas ugdymosi kontekstų kūrimas, vaikų spontaniško ugdymosi skatinimas, ugdymosi situacijų moderavimas („čia ir dabar“), priemonių naudojimo tikslingumas, dialogas, vizualinis struktūrizavimas.

Taikomi ugdymo metodai ir būdai: vaikų projektai, skaitymo valandėlės, kūrybiniai bei imitaciniai žaidimai, patirtinis ugdymas(is) edukacinėse erdvėse, atradimų stotelėse, pažinimo salose. Visi šie elementai kuria ugdymo aplinką, kurioje vaikas jaučiasi saugus, vertinamas, motyvuotas ir skatinamas augti pagal savo galimybes.

3 schema. Vaikų ugdymo(si) kontekstai

15. Ugdymo turinio įgyvendinimo aspektai:
15.1. Pasitikintis

Pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
5. Savivoka ir savigarba			
Vertybinė nuostata. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. **Esminiai gebėjimai.** Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę. **Pasiekimų srities dėmenys**: 1. *savo kūno pažinimas;* 2. asmeninio tapatumo jausmas ir teigiamas savęs vertinimas; 3. bendrystės su šeima ir grupe jausmas; 4. kalbinio, tautinio ir pilietinio tapatumo jausmas.	1-asis	Pradeda jausti savo kūną – apžiūrinėja, tyrinėja savo rankas, kojas, stebi jų judesius.	**Aš ir bendruomenė** *38.5.3. kūno pažinimas:* 38.5.3.1. <...> Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, patirdami, ką kuri kūno dalis daro, kaip juda<...>. 38.5.3.2. 3–6 metų vaikai tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, <...>. *38.5.4. savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas:* 38.5.4.2. vaikai iki 3 metų savo augimą pajaučia <...> naudodami ūgio matuoklius, žiūrinėdami anksčiau darytas savo nuotraukas; 38.5.4.3 3-6 metų <...> vaikai įžvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą <...>. *38.7.2. panašumų ir skirtumų tyrinėjimas:* 38.7.2.1. vaikai iki 3 metų žaidinami, matydami save veidrodyje, nuotraukose tyrinėja aš – ne aš ribas <...>; 38.7.2.2. piešdami save ir kitus, matuodamiesi, lygindami akių, plaukų spalvą <...> 3–6 metų vaikai tyrinėja, kuo jie panašūs į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų ir suaugusiųjų. **Mūsų sveikata ir gerovė** *37.5.1. judėjimo džiaugsmo patyrimas:* 37.5.1.3. <...> noriai įsitraukia <...> į veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys,<...>; 37.5.1.4. nevaržomai judėdami ir eksperimentuodami vaikai išbando savo kūno judėjimo galimybes, <...> mokosi saugiai keisti pradines kūno padėtis. **Aš kalbų pasaulyje** *39.5.3. nežodinės kalbos suvokimas:* 39.5.3.1 <...> 1 – 3 metų vaikai stebėdami <...> reakcijas – veido motoriką, kūno judesius, balso toną, intonaciją, vaikai pradeda naudoti šias nežodinės kalbos priemones <...>. **Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.5.1. atrandu daiktus:* 40.5.1.2 <...> 3-6 metų vaikai <...> nuolatinė veikla su daiktais lavina gebėjimą koncentruoti žvilgsnį, rankų ir akių koordinaciją. **Kuriu ir išreiškiu** *41.5.1. žaidimas – kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas:* 41.5.1.3. Dalyvaudamas žaidimuose<...> vaikas pažįsta savo kūno ribas ir galimybes, veido, balso išraiškingumą ir išmoksta inicijuoti<...> . *41.7.1. judesio tyrinėjimas:*
	2-asis	Atpažįsta save neseniai darytose nuotraukose, savo atvaizdą veidrodyje, paprašytas parodo ar pavadina kelias kūno dalis.	
	3-asis	Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų.	
	4-asis	Pavaizduoja ar pakomentuoja kai kurias fizines savo kūno savybes: akių, plaukų spalvą, pėdos dydį. Pastebi vieną kitą savo ir kitų vaikų išvaizdos panašumą ar skirtumą. Pradeda domėtis, kas yra kūno viduje.	
	5-asis	Tyrinėja, ką gali ir ko negali kūnas, pradeda jausti asmeninę ir bendrą erdvę. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos (atramos ir judėjimo, virškinimo, kvėpavimo ar kt.).	
	6-asis	Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Dalinasi stebiniais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus (iškvepiamas oras, širdies plakimas ir kt.).	

<table>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>41.7.1.1. Vaikai iki trejų metų <...> juda natūraliai, džiaugsmingai, jų judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros;
41.7.1.2. 3–6 metų vaikai judėdami mėgaujasi įvairiais judesiais <...> .
41.7.2. judesio elementai:
41.7.2.2. <...> 3–6 metų <...> augdami ir judėdami vaikai mokosi valdyti savo kūną: judėti ta pačia puse, išlaikyti pusiausvyrą, demonstruoti lankstumą, reguliarų ir gilų kvėpavimą.
41.8.2. vizualinės raiškos priemonių ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas:
41.8.2.1. vaikai iki 3 metų <...> tobulėjant motorikai bei akies ir rankos koordinacijai, vaikai ima vis labiau kontroliuoti savo judesius <....>.</td></tr>
<tr><td colspan="4">Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai. Būdingi kontekstai: universalaus dizaino mokimuisi, žaismės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstai. Pedagogo vaidmuo: mokytojo stebėjimas, jautrus reagavimas į vaiko pastangas, paskatinimas, pasiūlytos ir inicijuotos veiklos, pokalbiai, diskusijos. Pedagoginės strategijos: tikslingas ugdymosi kontekstų kūrimas, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimas, žaidimo, ugdymosi situacijų moderavimas („čia ir dabar“), ugdymosi priemonių tikslingas naudojimas, dialogas, vizualinis struktūrizavimas. Metodai ir būdai: vaikų projektai, skaitymo valandėlės, kūrybiniai bei imitaciniai žaidimai, patirtinis ugdymas(is) edukacinėse erdvėse, atradimų stotelėse, pažinimo salos.</td></tr>
<tr><td>Pasiekimų sritis
3. Emocijų suvokimas ir raiška</td><td>Pasiekimų žingsneliai</td><td>Pasiekimai</td><td>Ugdymo gairės</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Vertybinė nuostata.
Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.
Esminiai gebėjimai.
Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.
Pasiekimų srities dėmenys:
1.savo jausmų raiška, suvokimas ir pavadinimas;
2. kitų žmonių jausmų atpažinimas ir tinkamas reagavimas į juos;
3. savo ir kitų žmonių jausmų apmąstymas.</td><td>1-asis</td><td>Mimika, kūno judesiais ir garsais išreiškia džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį. Patiria išsiskyrimo su tėvais nerimą ir džiaugsmą jiems sugrįžus. Išreiškia nerimą, pamatęs nepažįstamą žmogų.</td><td rowspan="3">Aš ir bendruomenė
38.5.2. savo emocijų atpažinimas ir raiška:
38.5.2.1. <...> savo emocijas vaikai iki 3 metų išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza <...> nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus“ <...> 2–3 metų vaikai atpažįsta kito emocijas <...> per kasdienes ugdomąsias veiklas;
38.5.2.2. 3–6 metų vaikai, žaisdami vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėdami <...> vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas <...>.
38.6.1. emocijų ir jų raiškos reguliavimas:
38.6.1.1. vaikai iki 3 metų, padedami suaugusiojo, bendraudami su kitais vaikais, įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti <...>;
38.6.1.2. 3–6 metų vaikai patys pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando <...> būdus <...>, padedančius nusiraminti, valdyti impulsus <...>.
38.7.1. ryšiai tarp vaikų ir jautrumas kito poreikiams:
38.7.1.1. vaikai iki 3 metų <...> bendrose veiklose vaikai ugdosi jautrumą kito poreikiams <...>;
38.7.1.2. 3–6 metų vaikai<...> išbando<...> įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus <...>.
Mūsų sveikata ir gerovė
37.7.1. dienos ritmo pajauta:
37.7.1.1. vaikai ugdosi dienos ritmo (aktyvumo ir poilsio derinimo) pajautą, kai kasdienių veiklų metu <...> skatinami atpažinti kūno siunčiamus signalus: gerą nuotaiką, žvalumą<...>.
37.7.1.2. 3–6 metų vaikai <...> tyrinėja savo nuotaikos ir energijos kaitą per dieną<...> ;
37.7.2. judėjimo ir poilsio ritmo pajauta:</td></tr>
<tr><td>2-asis</td><td>Džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį reiškia skirtingu intensyvumu; būdinga greita nuotaikų kaita. Reaguoja į kito vaiko ar suaugusiojo džiaugsmo, liūdesio, pykčio emocijų išraiškas.</td></tr>
<tr><td>3-asis</td><td>Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas</td></tr>
</table>

		skirtingai reaguoja (pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs).	37.7.2.2. 3–6 metų vaikai <...> sužino, kad aktyvi veikla padeda išlieti tiek patirtas malonias emocijas, tiek ir nerimą, įtampą <...>. **Aš kalbų pasaulyje** *39.5.1. klausymas:* 39.5.1.2. 3–6 metų vaikai<...> plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes <...>, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. *39.5.2. žodinės kalbos suvokimas:* 39.5.2.2. <...> Visose aplinkose, kuriose veikia vaikai, susikuria natūralios sąlygos susieti išgirstą žodį su daiktu, reiškiniu ar veiksmu ir taip plėtoti kalbos prasmių supratimą <...>. *39.5.3. nežodinės kalbos suvokimas*: 39.5.3.1. 1–3 metų vaikai <...> pasitelkdami įvairius ženklus ir gestus, vaikai simboline forma išreiškia mintį, parodo mąstymo būdą <...>. 39.5.3.2. 3–6 metų vaikai <...> įsitraukia į alternatyviąją komunikaciją <...>, kūrybiškai naudojasi gestais reikšdami emocijas ir poreikius <...>. *39.6.1. kalbėjimas:* 39.6.1.2. 3–6 metų vaikai<...>kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną <...>. Vaikai aktyviau kalba, ieško būdų, kaip aiškiau išreikšti mintį <...>. *39.6.2. bendravimas ir komunikacija:* 39.6.2.1. 1–3 metų vaikai<...>mokosi išreikšti ir įvardyti savo emocijas, poreikius. **Kuriu ir išreiškiu** *41.5.1. žaidimas – kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas:* 41.5.1.2. dėl džiaugsmingos aplinkinių reakcijos vaikai labiausiai pasisekusius judesius ir garsus vis tikslingiau kartoja, ima jais žaisti, manipuliuoti, siekdami socialinio atsako; 41.5.1.3. vaikas su suaugusiaisiais žaismingai kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendrumo jausmą <...>. *41.6.4. vaikai klausosi muzikos mokytojui taikant įvairius aktyvaus dalyvavimo metodus:* 41.6.4. <...> Muzika pasitelkiama atsipalaidavimui, aktyvinimui, nusiraminimui ir kitokioms nuotaikoms reguliuoti. *41.7.1. judesio tyrinėjimas:* 41.7.1.1. <...> Judesio kalba jie išreiškia savo mintis ir emocijas <...>. *41.8.1. vizualaus pasaulio tyrinėjimas:* 41.8. <...> siekiama padėti vizualinės raiškos priemonėmis vaikams išreikšti save, savo jausmus, emocijas, potyrius <...>. **Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *41.5.1. žaidimas – kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas:* 41.5.1.2. dėl džiaugsmingos aplinkinių reakcijos vaikai labiausiai pasisekusius judesius ir garsus vis tikslingiau kartoja, ima jais žaisti, manipuliuoti, siekdami socialinio atsako; 41.5.1.3. vaikas su suaugusiaisiais žaismingai kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendrumo jausmą. <...> išmoksta inicijuoti bei palaikyti žaismingas socialines sąveikas, susikurdamas artimumo ir saugumo jausmą; *41.6.1. ankstyvasis muzikinis ugdymas(is):*
	4-asis	Pradeda suprasti, kad skirtingose situacijose (per gimimo dieną, susipykus su draugu) jaučia skirtingas emocijas, jas pavadina, išreiškia mimika, balsu, judesiu, vaizdu. Atpažįsta kitų emocijas ir jausmus pagal veido išraišką, elgesį, veiksmus, jas atliepia, imituoja vaidmenų žaidimuose.	
	5-asis	Atpažįsta ir pavadina savo emocijas bei jausmus, įvardija situacijas, kuriose jie kilo. Emocijas ir jausmus dažniausiai išreiškia sau ir kitiems priimtinais būdais. Atpažįsta ir komentuoja kitų emocijas, jausmus ir situacijas, kuriose jie kyla, pradeda suprasti, kad kai kurie veiksmai ir žodžiai gali žeisti kitų jausmus.	
	6-asis	Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti.	

<table>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>41.6.4. <...> Muzika taip pat pasitelkiama atsipalaidavimui, aktyvinimui, nusiraminimui ir kitokioms nuotaikoms reguliuoti.
41.7.1. judesio tyrinėjimas:
41.7.1.1. <...> Judesio kalba jie išreiškia savo mintis ir emocijas <...>.
41.8.2. vizualinės raiškos priemonių ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas:
41.8.2.1. <...>Vaikų kūrybines iniciatyvas pažadina galimybė nevaržomai veikti savo tempu, pagal savo norus ir galias.</td></tr>
<tr><td colspan="4">Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai. Būdingi kontekstai: žaismės, kūrybinių dialogų, universalaus dizaino bei tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstai. Pedagogo vaidmuo: mokytojo stebėjimas, jautrus reagavimas į vaiko pastangas, paskatinimas, pasiūlytos ir inicijuotos veiklos, žaidimai, padedantys atpažinti ir valdyti emocijas, impulsus, įveikti sunkumus. Pedagoginės strategijos: tikslingas ugdymosi kontekstų kūrimas, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimas, žaidimo, ugdymosi situacijų moderavimas („čia ir dabar“), ugdymosi priemonių tikslingas naudojimas, dialogas, vizualinis struktūrizavimas. Metodai ir būdai: vaikų projektai, skaitymo valandėlės, kūrybiniai bei imitaciniai žaidimai, pažintinės išvykos, patirtinis ugdymas(is) edukacinėse erdvėse, atradimų stotelėse, pažinimo salose.</td></tr>
<tr><td>Pasiekimų sritis
4. Savireguliacija ir savikontrolė</td><td>Pasiekimų žingsneliai</td><td>Pasiekimai</td><td>Ugdymo gairės</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Vertybinė nuostata.
Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.
Esminiai gebėjimai.
Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.
Pasiekimų srities dėmenys.
1. gebėjimas nusiraminti, atsipalaiduoti;
2. savo dėmesio, jausmų raiškos ir elgesio valdymas;
3. gebėjimas laikytis susitarimų, taisyklių.</td><td>1-asis</td><td>Trumpam sutelkia dėmesį į suaugusįjį, prie kurio yra prisirišęs, tapatinasi su jo veido išraiška, balso intonacijomis.</td><td rowspan="4">Aš ir bendruomenė
38.6.2.dėmesio ir elgesio valdymas:
38.6.2.1 mokydamiesi tinkamai elgtis, vaikai iki 3 metų bendraudami su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo <...>;
38.6.2.2. 3–6 metų vaikai <...> tyrinėja bei išbando įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus. <...> vaikai ugdosi valingą dėmesio ir elgesio kontrolę. <...>.
38.6.2.3. 3–6 metų vaikai <...> susidūrę su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus <...> .Vaikai mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus;
38.6.2.4. <...> vaikai aiškinasi, koks elgesys yra tinkamas ar netinkamas, kas yra teisinga ar neteisinga ir kodėl, klausinėja apie reikalavimus savo elgesiui namuose ir ugdymo įstaigoje, stengiasi pagal įgytą supratimą elgtis tinkamai.
Aš kalbų pasaulyje
39.5.1.klausymas:
39.5.1.1. <...> mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus <...>;
39.5.3. nežodinės kalbos suvokimas:
39.5.3.2. <...> 3-6 metų vaikai kūrybiškai naudojasi gestais reikšdami emocijas ir poreikius, bendradarbiaudami. <...>.
39.6.1. kalbėjimas:
39.6.1.1. <...> Vaikų nuo 1-3 metų jausmų, emocijų, norų, minčių raišką skatina dėmesys jų kalbai, kantrus išklausymas, lėtas kalbėjimo tempas <...>.
Mūsų sveikata ir gerovė
37.5.1. judėjimo džiaugsmo patyrimas:
37.5.1.4.<...> Žaisdami komandinius žaidimus, vaikai mokosi laikytis taisyklių <...>.</td></tr>
<tr><td>2-asis</td><td>Pradeda valdyti savo dėmesį, emocijų raišką ir veiksmus, reaguodamas į juo besirūpinančio suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją, žodžius.</td></tr>
<tr><td>3-asis</td><td>Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį.</td></tr>
<tr><td>4-asis</td><td>Trumpam tikslingai sutelkia dėmesį ir pastangas siekdamas įgyvendinti ketinimą. Įprastose kasdienėse situacijose pradeda susilaikyti nuo impulsyvių veiksmų, galinčių išprovokuoti nesutarimus, pakenkti kitiems. Paklaustas pasako galimas</td></tr>
</table>

		istorijų, pasakų ir kitų veikėjų netinkamo elgesio pasekmes.	*37.7.1. dienos ritmo pajauta:* 37.7.1.1. vaikai ugdosi dienos ritmo (aktyvumo ir poilsio derinimo) pajautą <...>; 37.7.1.2. 3–6 metų vaikai <...> tyrinėja savo nuotaikos ir energijos kaitą per dieną, žymėdami paveikslėliais, aptardami kaitos priežastis; *37.9.3. saugus elgesys buityje ir gamtoje:* 37.9.3.2. 3–6 metų vaikai <...> kasdienių veiklų metu mokosi saugiai elgtis žaisdami kieme, lauke, laikytis susitartų saugaus elgesio taisyklių. **Tyrinėju ir pažįstu daiktus** *40.5.1. atrandu daiktus:* 40.5.1.2.< ...> vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdosi kantrybę, savikontrolę <...>; *40.9.2. veiksmų sekos ir problemų sprendimas:* 40.9.2.2. 3–6 metų vaikai veiksmų sekas (algoritmus) problemoms spręsti suvokia ir elementariai taiko stebėdami, žaisdami,<...>. **Kuriu ir išreiškiu** *41.5.3. žaidimas - kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimas:* 41.5.3.3. <...> patys kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus <...>. *41.6.1. ankstyvasis muzikinis ugdymas(is):* 41.6.1.2. mėgdžiodamas aplinkos garsus, sutelkia dėmesį į aplinką <...>.
	5-asis	Žaisdamas ir atlikdamas sudominusią veiklą, geba sutelkti dėmesį ir pastangas, ištvermę, slopinti impulsyvius veiksmus. Ramioje situacijoje konfliktą sprendžia žodžiais, o ne veiksmais, siūlo kelis sprendimo būdus, numatydamas jų pasekmes.	
	6-asis	Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį.	
Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai. Būdingi kontekstai: žaismės, kūrybinių dialogų, universalaus dizaino, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstai. **Pedagogo vaidmuo:** stebėjimas, jautrus reagavimas į vaiko pastangas, paskatinimas, mokytojo pasiūlytos ir inicijuotos veiklos, žaidimai, padedantys atpažinti ir valdyti emocijas, impulsus, įveikti sunkumus. **Pedagoginės strategijos:** tikslingas ugdymosi kontekstų kūrimas, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimas, žaidimo bei ugdymosi situacijų moderavimas („čia ir dabar“), ugdymosi priemonių tikslingas naudojimas, dialogas, vizualinis struktūrizavimas. **Metodai ir būdai:** vaikų projektai, skaitymo valandėlės, kūrybiniai bei imitaciniai žaidimai, pažintinės išvykos, patirtinis ugdymas(is) edukacinėse erdvėse, atradimų stotelėse, pažinimo salose.			

15.2. Besirūpinantis savimi ir kitais

Pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
2. Fizinis aktyvumas			
Vertybinė nuostata. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. **Esminiai gebėjimai.** Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį,	1-asis	Sėdi, šliaužia, ropoja pirmyn ir atgal, ko nors įsitvėręs pats atsistoja, stovi, eina laikydamasis ar savarankiškai.	**Mūsų sveikata ir gerovė** *37.5.1. judėjimo džiaugsmo patyrimas:* 37.5.1.1.<...> 2–3 metų vaikai vaikščioti ir išlaikyti pusiausvyrą mokosi eidami sumažinto ploto paviršiumi<...>, įveikdami kliūtis <...>, lipdami į kalniuką <....>; 37.5.1.2. 3–6 metų vaikai juda spontaniškai, atlieka veiksmus su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis, žaidžia įvairius imitacinius bei judriuosius žaidimus. *37.5.2. judesių tikslumo siekimas:* 37.5.2.2. 3–6 metų vaikai lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją ką nors dėliodami, konstruodami, verdami, piešdami ir kt.
	2-asis	Pralenda pro kliūtis keturpėsčias. Savarankiškai atsistoja, stovi, atsitupia, pasilenkia, eina į priekį, į šoną ir atgal, bėga tiesiomis kojomis,	

spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas. **Pasiekimų srities dėmenys**: 1. stambiosios motorikos įgūdžiai ir fizinės vaiko savybės; 2. smulkiosios motorikos įgūdžiai, rankų ir akių koordinacija.		lipa laiptais aukštyn pristatomuoju žingsniu. Ridena, sviedžia kamuolį, gaudo jį apglėbdamas rankomis.	*37.7.2. judėjimo ir poilsio ritmo pajauta;* 37.7.2.2. 3–6 metų vaikai <...> mokosi atpažinti ženklus<.....> vaikai išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus<...>. **Aš ir bendruomenė** *38.5.1. savo poreikių, pomėgių, interesų supratimas ir raiška:* 38.5.1.1. <..... >vaikai iki 3 metų mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, galvos linktelėjimu išreikšdami sutikimą ar papurtydami galvą į šonus. *38.5.3. kūno pažinimas:* 38.5.3.1. savo kūno ribas vaikai iki 3 metų pajaučia suaugusiojo glaudžiami, žaidinami<....>. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno dalis daro, kaip juda <....>. **`Aš kalbų pasaulyje** *39.5.4. rašytinės raiškos ir vaizdinės informacijos suvokimas;* 39.5.4.1. <...>Vaikai iki 3 metų ugdosi vaizdinės informacijos suvokimą, dalyvaudami <...> veiklose<...> stebi rašančiuosius, <...> galimybe palikti ženklus popieriuje, kitose priemonėse, varto knygeles <...>. **Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.5.2. daiktai ir kasdienybė;* 40.5.2.3. <...> vaikai supranta, kad kažką reikia apeiti, kažką galima pakelti ir pernešti, kažko geriau neliesti, pagal daiktus ir jų išsidėstymą orientuojasi aplinkoje. *40.9.1. skaitmeninis raštingumas:* 40.9.1.3. nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybes <...> vaikai atranda įsitraukdami į įvairias <...> tyrinėjimo ir judrias veiklas<...>. *40.9.2. veiksmų sekos ir problemų sprendimas:* 40.9.2.1. vaikai iki 3 metų žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas <...>. **Kuriu ir išreiškiu** *41.5.2. žaidimas - kaip aplinkos ir veikimo su aplinkos objektais tyrinėjimas:* 41.5.2.1. įvaldę savo kūno judesius, vaikai vis plačiau juda erdvėje <....>. *41.7.1. judesio tyrinėjimas:* 41.7.1.1. <...> Judesio kalba jie išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį. *41.7.2. judesio elementai:* 41.7.2.2. atskiri judesiai, o vėliau ir jų deriniai padeda 3–6 metų vaikui <...> koordinuoti savo kūną.<....>. *41.8.2. vizualinės raiškos priemonių ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas:* 41.8.2.1. vaikai iki 3 metų spontaniškai tyrinėja<...> pradeda suprasti rankos judesių ir piešimo priemonės paliekamo pėdsako ryšį.
	3-asis	Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. Meta ir gaudo kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas.	
	4-asis	Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų, pastovi ant vienos kojos (4–5 sekundes). Eina ant pirštų galų, eina siaura (5 cm) linija, nesilaikydamas lipa laiptais aukštyn ir žemyn. Bėga, didindamas ir mažindamas tempą, šokinėja abiem ir ant vienos kojos. Mina ir vairuoja triratuką, balansinį dviratį. Žaisdamas judriuosius žaidimus bando derinti judesius poroje ir grupėje.	
	5-asis	Eina pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu, aukštai keldamas kelius. Bėgioja vingiais, išsisukinėdamas, bėga ant pirštų galų. Šokinėja nuo vienos kojos ant kitos, šokinėja judėdamas pirmyn. Lipa kopėtėlėmis. Meta kamuolį iš įvairių padėčių, pagauna jį sulenkdamas rankas	

		per alkūnes. Spiria kamuolį iš įvairių padėčių, į taikinį. Stengiasi sėdėti, stovėti, vaikščioti taisyklingai. Bando atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo.	
	6-asis	Ištvermingas, bėga ilgesnius atstumus. Bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo.	

Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Ugdymosi kontekstai: judraus patirtinio ugdymosi, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi ir žaismės kontekstai. P**edagogo vaidmuo:** stebėjimas, jautrus reagavimas į vaiko pastangas, paskatinimas, mokytojo pasiūlytos ir inicijuotos veiklos, žaidimai, padedantys atpažinti ir valdyti emocijas, impulsus, įveikti sunkumus. **Pedagoginės strategijos:** tikslingas ugdymosi kontekstų kūrimas, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimas, žaidimo, ugdymosi situacijų moderavimas („čia ir dabar“), ugdymosi priemonių tikslingas naudojimas, dialogas, vizualinis struktūrizavimas. **Metodai ir būdai:** vaikų projektai, skaitymo valandėlės, pažintinės išvykos, patirtinis ugdymo(si) procesas atradimų stotelėse, pažinimo salose, organizuojamos labdaros akcijos.

Pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
1.Kasdieniniai įgūdžiai			
Vertybinė nuostata. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. **Esminiai gebėjimai.** Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	1-asis	Ragauja įvairaus skonio ir konsistencijos maistą. Siekia savarankiškai valgyti, gerti iš puodelio.	**Mūsų sveikata ir gerovė** *37.6.1. maisto įvairovės pažinimas:* 37.6.1.1. vaikai iki 3 metų su sveikatai palankiu maistu susipažįsta valgydami drauge su mokytoju ir kitais vaikais, girdėdami suaugusiųjų aiškinimus, žiūrinėdami knygeles, korteles, piešinius. 37.6.1.2. 3–6 metų vaikai aiškinasi, klauso skaitomų tekstų, komentarų apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudingiau sveikatai; tyrinėja sveiko maisto piramidę<....> . 37.6.1.3. vaikai iš skaitomų tekstų, paveikslėlių <...> sužino, kodėl negalima valgyti neskaniai, įtartinai kvepiančio, kito žmogaus nebaigto valgyti, gyvūno aplaižyto maisto. *37.6.2. elgesys prie stalo;* 37.6.2.1. vaikai iki 3 metų kasdienio valgymo metu mokosi valgyti savarankiškai <...>. 37.6.2.2. 3–6 metų vaikai mokosi elgesio taisyklių prie stalo. *37.7.1. dienos ritmo pajauta:* 37.7.1.1. vaikai ugdosi dienos ritmo (aktyvumo ir poilsio derinimo) pajautą <...>. Vaikai iki 3 metų mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienotvarkę <...>. 37.7.1.2. 3–6 metų vaikai, <...> atsižvelgdami į visos mokyklos dienos režimą, patys sudėlioja savo dienos ritmą paveikslėliais <...>.
	2-asis	Valgo įvairų maistą, skirtingais būdais paruoštas daržoves (virtas, žalias), vaisius; maistą ima pirštais ir šaukštu, geria savarankiškai.	
	3-asis	Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais.	
	4-asis	Įvardija kelis maisto produktus, kuriuos valgyti sveika, ir kelis, kuriuos vartoti reikėtų saikingai.	

<table>
<tr>
<td rowspan="3">Pasiekimų srities dėmenys:
1. vaiko asmeniniai valgymo ir mitybos įgūdžiai;
2. kūno švaros ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai;
3. saugaus elgesio įgūdžiai.</td>
<td></td>
<td>Plauna vaisius, daržoves ir pasako, kodėl; pjausto, gamina užkandžius, salotas. Suaugusiojo padedamas serviruoja stalą, stengiasi laikytis elgesio prie stalo taisyklių.</td>
<td rowspan="3">Aš ir bendruomenė
38.5.1. savo poreikių, pomėgių, interesų supratimas ir raiška;
38.5.1.1. savo poreikius <...> vaikai iki 3 m. mokosi parodyti veido mimika, garsais<...> išreikšdami sutikimą ar papurtydami galvą į šonus („ne“), pirmaisiais žodžiais <...>.
38.5.3. kūno pažinimas:
38.5.3.2. 3–6 metų vaikai tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, <...>.
38.5.4. savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas;
38.5.4.2. vaikai iki 3 metų savo augimą pajaučia per didėjantį savarankiškumą kasdienėse veiklose <...>.
Aš kalbų pasaulyje
39.5.3. nežodinės kalbos suvokimas:
39.5.3.2. 3-6 metų vaikų <...> Nežodinės kalbos suvokimas yra palaikomas ir skatinamas mokytojui pasitelkiant papildomas priemones, pavyzdžiui, emocijų korteles, sutartinius ženklus.
39.5.4. rašytinės raiškos ir vaizdinės informacijos suvokimas:
39.5.4.1. <...> Vaikai iki 3 metų ugdosi vaizdinės informacijos suvokimą <...>, kurioje naudojamos skirtingų formų, spalvų, dydžio priemonės, simboliniai ženklai, vartomos bežodės paveikslėlių knygelės ir knygos su atskirais žodžiais bei tekstais. <...>.
39.6.1. kalbėjimas:
39.6.1.1. 1–3 metų vaikų <...> mąstymo ir kalbos raidą skatina<...> jutiminiais pojūčiais kaip lytėjimas, ragavimas, uostymas. <...>.
Tyrinėju ir pažįstu aplinką
40.5.1. atrandu daiktus:
40.5.1.1. vaikai iki 3 metų daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jutimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. <...>.
40.7.2. ką apie mus ir įvykius sako duomenys:
40.7.2.1. <...> Vaikai dienotvarkėje klijuoja numatomų įvykių paveikslėlius, atrenka reikalingus ingredientus maistui ruošti.
Kuriu ir išreiškiu
41.5.2.2. žaisdami su tikslingai atrinktais žaislais (lėlėmis, mašinytėmis, gyvūnėliais, indeliais ir kt.), vaikai išmoksta pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams.
41.5.3. žaidimas – kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimas:
41.5.3.1. <...> vaikai kuria jiems pažįstamas kasdienes socialines situacijas, siekdami tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas.</td>
</tr>
<tr>
<td>5-asis</td>
<td>Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairų, sveikatai naudingą maistą, iš kur ir kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Savarankiškai serviruoja stalą, valgo tvarkingai, dažniausiai tinkamai naudojasi stalo įrankiais, susitvarko pavalgęs.</td>
</tr>
<tr>
<td>6-asis</td>
<td>Išvardija, ko reikia valgyti daugiau, o ko mažiau, kad augtų sveikas, esant galimybei pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams. Valgo savarankiškai, tvarkingai.</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="4">Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai
Ugdymosi kontekstai: žaismės, universalaus dizaino mokymuisi kontekstai. Pedagogo vaidmuo: palaikyti kasdienių veiklų žaismingumą, kuriant džiaugsmo bei nuostabos tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant, dalinantis potyriais. Strategijos: žaisti ir veikti, rinktis sveikatai palankų maistą, išbandyti įvairius skonius, skirtingus nesutarimų sprendimo būdus, patirti dienos ritmą; palanki aplinka ir veikla patirti judėjimo džiaugsmą, valgant sveikatai palankų maistą, mėgaujantis kūno švara ir aplinkos tvarka; žaismingas ugdymo(si) procesas, eksperimentuojant kūno judesiais, dalyvaujant žaismingose judriose veiklose. Metodai ir būdai: vaikų projektai, skaitymo valandėlės, pažintinės išvykos, patirtinis ugdymo(si) procesas atradimų stotelėse, pažinimo salose, organizuojamos labdaros akcijos.</td>
</tr>
<tr>
<td>Pasiekimų sritis</td>
<td></td>
<td>Pasiekimai</td>
<td>Ugdymo gairės</td>
</tr>
</table>

4. Savireguliacija ir savikontrolė	Pasiekimų žingsneliai		
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. **Esminiai gebėjimai**. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti. **Pasiekimų srities dėmenys:** 1. gebėjimas nusiraminti, atsipalaiduoti; 2. savo dėmesio, jausmų raiškos ir elgesio valdymas; 3. gebėjimas laikytis susitarimų, taisyklių.	1-asis	Gerai jaučiasi įprastoje saugioje aplinkoje. Nusiramina priglaudžiamas, kalbinamas, nešiojamas, klausydamas raminančio dainavimo.	**Mūsų sveikata ir gerovė** *37.7.1. dienos ritmo pajauta.* 37.7.1.2. 3–6 metų vaikai<...> tyrinėja savo nuotaikos ir energijos kaitą per dieną, žymėdami paveikslėliais, aptardami kaitos priežastis. Padedami mokytojo, susikuria ritualus prieš einant miegoti <...>. *37.7.2. judėjimo ir poilsio ritmo pajauta:* 37.7.2.2. 3–6 metų vaikai<...> atlikdami atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip jie nuramina tiek kūną, tiek ir emocijas ar sunkias mintis <...>. *37.9.1. elgesys su nepažįstamais žmonėmis:* 37.9.1.1.<...>Vaikai mokosi tvirtai pasakyti „ne“ netinkamam prisilietimui, pasitraukti iš situacijų, kuriose pasijunta nesaugiai<...>. **Aš ir bendruomenė** *38.5.2. savo emocijų atpažinimas ir raiška:* 38.5.2.1. <...> vaikai iki 3 metų taiko personalizuotus vaikų nusiraminimo būdus<...>; 38.5.2.2. 3–6 metų vaikai, žaisdami <...>, tyrinėdami ir žymėdami, kaip jaučiasi <...> vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis. *38.6.1. emocijų ir jų raiškos reguliavimas:* 38.6.1.1. vaikai iki 3 metų, padedami suaugusiojo <...> įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus <...>; 38.6.1.2. 3–6 metų vaikai patys pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus būdus<...> padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, emocijas. *38.6.2. dėmesio ir elgesio valdymas:* 38.6.2.2. 3–6 metų vaikai natūraliai savo aplinkoje stebi ir tikslingai pasiūlytose veiklose tyrinėja bei išbando įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus <....>. **Aš kalbų pasaulyje** *39.6.1. kalbėjimas:* 39.6.1.1. <...> 3 metų vaikai, suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius<....>. **Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.6.1. pažįstu gyvybę:* 40.6.1.1. <...> Prižiūrėdami augalus vaikai mokosi rūpintis gamta ir aplinka, prisiimti atsakomybę, pasitikėti savo jėgomis. **Kuriu ir išreiškiu** *41.5.1. žaidimas - kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas:* 41.5.1.3. vaikas<...> kuria bendravimo „kalbą“ ir i<...> ir išmoksta inicijuoti bei palaikyti žaismingas socialines sąveikas, susikurdamas artimumo ir saugumo jausmą; *41.5.3. žaidimas - kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimas:* 41.5.3.3. įgudusių vaikų žaidimai, tampa tęstiniais, <...> patys kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus<...>.
	2-asis	Išsigandęs, užsigavęs, išalkęs, pavargęs nusiramina suaugusiojo kalbinamas, glaudžiamas, maitinamas, migdomas. Pats ieško nusiraminimo: apsikabina minkštą žaislą, kviečia jam artimą suaugusįjį, ropščiasi ant kelių.	
	3-asis	Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį.	
	4-asis	Nusiramina kalbėdamas apie tai, kas jį įskaudino, supykdė, nuvylė, kai jaučia suaugusiojo palaikymą ir girdi komentarus.	
	5-asis	Nusiramina, atsipalaiduoja, išėjęs iš įtampą keliančios situacijos, pabuvęs vienas, klausydamasis ramios muzikos, žaisdamas ar kalbėdamasis su kitais.	
	6-asis	Pats taiko įvairius nusiraminimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems.	

			41.8.2. vaizdinės raiškos priemonių ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas: 41.8.2.1. <...> Vaikų kūrybines iniciatyvas pažadina galimybė nevaržomai veikti savo tempu, pagal savo norus ir galias<...>.
Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai **Ugdymosi kontekstai:** universalaus dizaino mokymuisi, kūrybinių dialogų, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, kalbų įvairovės ir žaismės kontekstai. **Pedagogo vaidmuo:** mokytojo sukurtos galimybės pačiam vaikui pasirinkti priimtiniausią būdą žaisti ir veikti, žaismingas ugdymo(si) procesas, eksperimentuojant, dalyvaujant žaismingose judriose veiklose. **Strategijos, metodai, būdai:** išbandys kaip atsargiai elgtis su daiktais, su kuriais nesaugiai elgiantis galima susižeisti (pavyzdžiui, žirklės, plaktukas ir kt.); vengti pavojingų situacijų (pavyzdžiui, nušokti nuo švytuojančių sūpynių ar kt.), aiškintis jų atsiradimo priežastis, ieškoti sprendimų, kaip jų išvengti, prireikus paprašyti suaugusiojo pagalbos.			

15.3. Jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei

Pasiekimų sritis **6. *Santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais***	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais **Esminiai gebėjimai.** Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems. **Pasiekimų srities dėmenys**:	1-asis	-	**Aš ir bendruomenė** *38.5.1. savo poreikių , pomėgių, interesų supratimas ir raiška:* 38.5.1.2. 3-6 metų vaikai įsitraukia į veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti, ir skirtingais būdais suaugusiesiems ir kitiems vaikams parodyti savo poreikius, pomėgius, interesus. *38.7.2. panašumų ir skirtumų tyrinėjimas:* 38.7.2.2. <...> 3-6 metų vaikai tyrinėja, kuo jie panašūs į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų ir suaugusiųjų. *38.7.3. skirtybių priėmimas ir lygiavertis dalyvavimas:* 38.7.3.1. 3-6 metų vaikai mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką <...>. *38.8.1. žmonių įvairovės supratimas:* 38.8.1.2. 3-6 metų vaikai žmonių panašumus ir įvairovę pajaučia, tyrinėja, supranta žaisdami, bendraudami gyvai <...> ir <...> per įvairias medijas <...>. *38.8.2. žmonių bendruomenių tyrinėjimas:* 38.8.2.3. <...> vaikai tyrinėja, atranda ir aiškina, kas sieja jų aplinkos žmonių bendruomenių narius <...> . *38.8.3. tautinio tapatumo ir pilietiškumo jausmas:* 38.8.3.3. Vaikai aiškinasi ir išbando pagarbios, tolerantiškos sąveikos su kitų socialinių, tautinių ir kultūrinių bendruomenių žmonėmis būdus. **Mūsų sveikata ir gerovė** *37.6.1. maisto įvairovės pažinimas:* 37.6.1.3. <...> vienas kitą padrąsina mokykloje valgyti įvairų maistą, ragauti naujus, jiems nežinomus maisto produktus, susipažinti su įvairiais skoniais, <...>. *37.6.2. elgesys prie stalo:* 37.6.2.2. <...> sužino, kad pasaulyje yra vietų, kuriose žmonės jaučia maisto stygių<...>.
	2-asis	-	
	3-asis	-	
	4-asis	Veikdamas kartu su kitais pastebi vieną kitą akivaizdų savo ir kito (vaiko, suaugusiojo) išvaizdos, pomėgių, kalbos panašumą ar skirtumą ir skirtingais būdais tai parodo.	
	5-asis	Veikdamas kartu su kitais pastebi ir pasako keletą savo ir kitų vaikų ar suaugusiųjų asmeninių savybių, interesų, gebėjimų panašumų bei skirtumų.	
	6-asis	Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai.	

1. gebėjimas užmegzti ir palaikyti geranoriškus, pagarbius santykius su suaugusiaisiais ir kitais vaikais; 2. gebėjimas bendrauti, mokymasis bendradarbiauti; 3. gebėjimas atpažinti ir pripažinti savo ir kitų panašumus bei skirtumus; 4. gebėjimas prisidėti prie grupės gerovės kūrimo.			**Tyrinėju ir pažįstu aplinką** Atitikmens nerasta. **Aš kalbų pasaulyje** *39.5.1. klausymas:* 39.5.1.2. <...> mokosi suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. *39.5.2. žodinės kalbos suvokimas:* 39.5.2.2. Girdėdami kitų kalbų garso įrašus<...> vaikai susipažįsta su kalbų pasaulio įvairove, supranta kalbą kaip simbolių, žyminčių daiktus, reiškinius, veiksmus ir kt., prasmę; *39.5.3. nežodinės kalbos suvokimas:* 39.5.3.2. 3-6 metų vaikai atpažįsta gestus, mimikas ir į jas reaguoja žodine arba nežodine raiška, <...>. *39.5.4. rašytinės raiškos ir vaizdinės informacijos suvokimas:* 39.5.4.2. <...> veiklose vaikai susipažįsta su kitais rašytinės raiškos būdais, pavyzdžiui, Brailio raštu; *39.6.1. kalbėjimas:* 39.6.1.2. 3-6 metų vaikai <...>, skiria gimtosios kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių. *39.6.2. bendravimas ir komunikacija:* 39.6.2.2. <...> bando susikalbėti su kitakalbiais vaikais ar suaugusiaisiais. *39.6.3. rašytinė raiška;* 39.6.3.2. <...>, vaikai supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides. **Kuriu ir išreiškiu** *41.7.3.šokio kultūra:* 41.7.3.1. <...> 3-6 metų vaikai perpranta etiketo ir scenos kultūros taisykles. Šokdami šokius susipažįsta su įvairiomis kultūromis, jas patiria <...>.
Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai **Būdingi kontekstai**: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, realių ir virtualių aplinkų kontekstai. **Pedagogo vaidmuo:** tekstų skaitymas pasakojimas, įvairių situacijų modeliavimas, edukacinės aplinkos parengimas, mokytojo inicijuojami žaidimai, žaidybinės situacijos, įdomios ir aktualios veiklos. **Pedagoginės strategijos:** ugdymo(si) kontekstų kūrimas ir modeliavimas, palaikomi netikėti vaikų būdai suprasti, tyrinėti, improvizuoti, žaismingas ugdymo(si) procesas, jautrus ir pastovus emocinis ryšys su vaiku, suteiktų žinių, potyrių verbalizavimas - apmąstoma, aiškinama, argumentuojama. **Metodai ir būdai:** vaikų projektai, skaitymo valandėlės, pažintinės išvykos, patirtinis ugdymo(si) procesas atradimų stotelėse, pažinimo salose, organizuojamos labdaros akcijos.			
Pasiekimų sritis ***7. Aplinkos pažinimas***	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. **Esminiai gebėjimai.** Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir	1-asis	Emocijomis reaguoja į gamtos objektus ir žmogaus sukurtus daiktus bei reiškinius (garsus, vaizdus, skonius).	**Mūsų sveikata ir gerovė** *37.8.2 tvarkos laikymasis:* 37.8.2.2<...> vaikai pastebi ne vietoje padėtus daiktus ir imasi iniciatyvos juos tvarkyti, pamato grupėje ar lauko aplinkoje numestą šiukšlę, mokosi šiukšles rūšiuoti. 37.9.3. saugus elgesys buityje ir gamtoje: 37.9.3.2. 3–6 metų vaikai<...> mokosi atsakingai elgtis aplinkoje, kurioje yra gyvūnų <...>. 37.9.3.2<...> mokosi atsakingai elgtis aplinkoje, <...>.
	2-asis	Parodo patinkantį augalą, gyvūną, kultūrinės aplinkos daiktą.	
	3-asis	Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje,	

<table>
<tr>
<td rowspan="4">gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.
Pasiekimų srities dėmenys:
1. gebėjimas pažinti socialinę ir kultūrinę aplinką;
2. gebėjimas pažinti gamtinę aplinką;
3. pagarbus santykis su gyvybe ir aplinka.</td>
<td></td>
<td>kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.</td>
<td rowspan="4">Aš ir bendruomenė
38.8.3. tautinio tapatumo ir pilietiškumo jausmas:
38.8.3.4 <...> įsitraukia į mokytojų ar šeimų organizuojamas labdaros akcijas, prisideda prie kitų labdaros iniciatyvų.
38.9.2. praeitis, dabartis, ateitis kaip asmeniniai, šeimos ir bendruomenės pokyčiai:
38.9.2.3 <...> atranda ir tyrinėja juos dominančias savo darželio, rajono ir (ar) miesto istorines vietas<...>.
Aš kalbų pasaulyje
39.5.2. žodinės kalbos suvokimas:
39.5.2.2. 3–6 metų vaikai <...> visose aplinkose, kuriose veikia, susikuria natūralios sąlygos susieti išgirstą žodį su daiktu, reiškiniu ar veiksmu ir taip plėtoti kalbos prasmių supratimą<...>.
39.6.1. kalbėjimas:
39.6.1.1. <...> 1–3 metų vaikams<...> domintis aplinka ir bandant įvardyti šalia esančių objektų pavadinimus, veiksmus ir būsenas, plečiamas vaikų aktyvusis žodynas.
Tyrinėju ir pažįstu aplinką
40.5.3. daiktai ir technologijos:
40.5.3.1<...> tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus<...>.
40.6.1. pažįstu gyvybę:
40.6.1.1 <...> Prižiūrėdami augalus vaikai mokosi rūpintis gamta ir aplinka, prisiimti atsakomybę, pasitikėti savo jėgomis.
40.6.1.2 <...> svarsto ir aiškinasi, kaip gyvūnai prisitaikę prie aplinkos (išvaizda, elgesys), kokie žmogaus ir gyvūnų santykiai<...>.
40.6.2. gyvybė turi poreikių:
40.6.2.1 vaikai tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę <...>.
40.6.2.2 <...> Aiškinasi, kaip gyvena augalai ir gyvūnai<...>.
40.6.2.3 vaikai aptaria ir supranta, kad žmogaus išmestos atliekos gali būti pavojingos gyvajai gamtai<...>.
Kuriu ir išreiškiu
41.5.2. žaidimas - kaip aplinkos ir veikimo su aplinkos objektais tyrinėjimas:
41.5.2.1. įvaldę savo kūno judesius, vaikai vis plačiau juda erdvėje ir, žaisdami su įvairiais objektais bei daiktais, drąsiai tyrinėja juos supančią aplinką.
41.8.1. vizualaus pasaulio tyrinėjimas:
41.8.1.1. Per ugdymo(si) aplinkos stebėjimą ir tyrinėjimą <...> ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, <...> ir kt.;
41.8.1.4 <...> lankymasis meno galerijose, parodose, muziejuose<...>.</td>
</tr>
<tr>
<td>4-asis</td>
<td>Stengiasi saugoti socialinės, kultūrinės ir gamtinės aplinkos objektus. Bando rūšiuoti atliekas, tausoti medžiagas, išteklius (išjungia šviesą). Gamtos, kultūros grožį ir įvairovę stengiasi išreikšti savo kūryboje.</td>
</tr>
<tr>
<td>5-asis</td>
<td>Rodo pagarbą gyvajai ir negyvajai aplinkai, kultūros reiškiniams ir objektams, supranta, kad jo elgesys gali paveikti gamtinę ir kultūrinę aplinką, stengiasi prisiimti atsakomybę už jų išsaugojimą. Savo kūryboje vaizduoja asmeninį emocinį santykį su gamtos ir kultūros objektais.</td>
</tr>
<tr>
<td>6-asis</td>
<td>Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogaus ir gamtos ryšį. Pradeda jausti prieraišumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreikšdamas jį veikloje ir kūryboje.</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="4">Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai
Būdingi kontekstai: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, realių ir virtualių aplinkų kontekstai. Pedagogo vaidmuo: mokytojo pagalba, pokalbiai, diskusijos, pasiūlytos, inicijuotos veiklos, tekstų skaitymas, tikslingų edukacinių erdvių ir aplinkų parengimas, stebėjimas, žaidimai su vaikais. Pedagoginės strategijos:</td>
</tr>
</table>

ugdymo(si) kontekstų kūrimas, spontaniško vaikų ugdymo(si) skatinimas, dialogas, žaidimas, vizualinis struktūrizavimas, ugdymo(si) situacijų moderavimas („čia ir dabar"). **Metodai ir būdai:** vaikų projektai, skaitymo valandėlės, pažintinės išvykos, patirtinis ugdymas(is) žaliosiose edukacinėse erdvėse, kūrybinėse ateljė, pažinimo salose, labdaros akcijos.

15.4. Lanksčiai mąstantis

Pasiekimų sritis ***7. Aplinkos pažinimas***	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja **Esminiai gebėjimai.** Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose **Pasiekimų srities dėmenys**: 1. gebėjimas pažinti socialinę ir kultūrinę aplinką; 2. gebėjimas pažinti gamtinę aplinką; 3. pagarbus santykis su gyvybe ir aplinka.	1-asis	Veido išraiška, mimika, gestais, garsais reaguoja į artimiausioje aplinkoje esančius žmones ir daiktus.	**Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.5.2. daiktai ir kasdienybė:* 40.5.2.1. vaikai iki 3 metų žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus <...>. 40.5.2.3. stebėdami aplinkos daiktus, vaikai suteikia jiems prasmę, prisitaiko prie aplinkos, ugdosi savarankiškumą <...>. *40.5.3. daiktai ir technologijos:* 40.5.3.1. 3–6 metų vaikai tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus <...> domisi, kaip yra kuriami daiktai, aiškinasi, kaip daiktai keitėsi <...>. 40.5.3.3. vaikai susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais <...> aiškinasi jų veikimo būdą, juos išbando. *40.6.2. gyvybė turi poreikių:* 40.6.2.1. vaikai tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę <...>. 40.6.2.2.<...> vaikai seka paros, metų ciklą <...>. **Mūsų sveikata ir gerovė** *37.8.1. rūpinimasis švara:* 37.8.1.1. vaikai iki 3 metų susipažįsta su higienos reikmenimis,<...> bando tvarkingai sudėti drabužius ir pan. *37.8.2. tvarkos laikymasis:* 37.8.2.1. vaikai iki 3 metų mokosi laikytis tvarkos, kai rūšiuoja daiktus, tvarko žaislus <...> pažaidę padeda žaislus į vietą. *37.9.3. saugus elgesys buityje ir gamtoje:* 37.9.3.2.<...> jie mokosi atsakingai elgtis aplinkoje <...>. **Aš ir bendruomenė** *38.8.2. žmonių bendruomenių tyrinėjimas:* 38.8.2.2. 3–6 metų vaikai aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus <...>. *38.9.1. laiko tėkmės pajauta:* 38.9.1.2. 3–6 metų vaikai <...> pradeda pavadinti paros dalis (rytas, diena, vakaras, naktis), savaitės dienas, pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj; **Aš kalbų pasaulyje** *39.5.2. žodinės kalbos suvokimas:*
	2-asis	Stebi ir atpažįsta artimiausią savo aplinką, orientuojasi namų ir grupės aplinkoje. Pažįsta ir pavadina kai kuriuos žmones, jų veiksmus, aplinkoje esančius daiktus, jų atvaizdus. Žino kai kurių buitinių (šukos, šaukštas) ir kultūrinių (būgnai, knyga) daiktų paskirtį ir jais naudojasi	
	3-asis	Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienius, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai).	
	4-asis	Parodo, kad supranta, kurie kultūriniai vaizdai, garsai, judesiai, skoniai, kvapai ar pasakojimai yra iš kitos nei jo paties kultūra. Pažįsta gyvenamosios vietovės objektus ir vietas, pastebi jų pasikeitimus. Pasako miesto (kaimo), kuriame gyvena, pavadinimą. Įsitraukia į veiklas, puoselėjančias šeimos ir liaudies tradicijas. Įvardija paros dalis, sieja jas su savo gyvenimo ritmu.	
	5-asis	Vaizduoja, pasakoja apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas, domisi, kuo tos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristato savo gimtąjį miestą ar	

		gyvenvietę, kelis žinomus objektus ir vietas, gatvę, kurioje gyvena, kurioje yra jo ugdymo įstaiga. Iš savo grupės gali savarankiškai nueiti į kitas ugdymo įstaigos erdves (salę, dailės studiją). Pradeda suvokti praeitį, dabartį, ateitį: pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj; sudėlioja dienos ar ilgesnio laikotarpio įvykius chronologine seka.	39.5.2.1 1–3 metų vaikai <...> supranta savo ir artimųjų vardus, paprastus klausimus ir prašymus, artimiausios aplinkos daiktų, reiškinių ir veiksmų pavadinimus. **Kuriu ir išreiškiu** *41.5.1. žaidimas - kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas:* 41.5.1.3. vaikas su suaugusiaisiais žaismingai kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendrumo jausmą <...>. *41.5.3. žaidimas - kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimas:* 41.5.3.2 pradėdami žaisti siužetinius vaidmenų žaidimus<...> jų gebėjimai tobulėja, jie ima žaisti didesnėse grupelėse <...> . *41.7.3. šokio kultūra:* 41.7.3.1.<...> Šokdami šokius susipažįsta su įvairiomis kultūromis <...>.
	6-asis	Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukuriamų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyveno, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti.	

Ugdymosi kontekstai, pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai
Būdingi kontekstai: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, kūrybinių dialogų kontekstai. **Pedagogo vaidmuo:** mokytojo paskatinimas, pasiūlytos ir inicijuotos veiklos, pokalbiai, diskusijos, pastebėjimas ir jautrus reagavimas į vaiko pastangas, žaidimas su vaikais. **Pedagoginės strategijos:** ugdymosi kontekstų kūrimas, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimas, žaidimo, ugdymosi situacijų moderavimas („čia ir dabar“), ugdymosi priemonių tikslingas naudojimas, dialogas. **Metodai ir būdai:** vaikų projektai, skaitymo valandėlės, pažintinės išvykos, patirtinis ugdymas(is) žaliosiose edukacinėse erdvėse, tyrinėjimų laboratorijose, atradimų stotelėse, pažinimo salose.

Pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
8. Matematinis mąstymas			
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. **Esminiai gebėjimai.** Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą	1-asis	Sugriebia daiktą, jį meta (paleidžia), siekia kito daikto, naudoja kūno kalbą (gestus, mimiką) parodydamas, kad supranta, ką reiškia „yra“ („nėra“), „dar“, „taip“ („ne“).	**Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.7.1. atrandu skaičius ir skaičiavimo būdus:* 40.7.1.1. nuo pirmųjų metų vaikai stebi ir yra įtraukiami į situacijas, kuriose minimi skaičiai, yra skaičiuojama <...>. 40.7.1.2. 3–6 metų vaikai įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridedant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Naudodami fizines ir skaitmenines priemones <...> vaikai mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius
	2-asis	Stebi įvairius objektus, deda vieną daiktą ant kito.	

<table>
<tr>
<td rowspan="4">ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.
Pasiekimų srities dėmenys:
1. skaičiaus pajauta, samprotavimai apie kiekį ir duomenis;
2. mato pajauta ir išmatuojamų dydžių palyginimas;
3. geometrinių modelių pažinimas;
4. vietos ir krypties apibūdinimas, sekų tyrinėjimas.</td>
<td>3-asis</td>
<td>Supranta, kad žodžiai „vienas“, „du“, „trys“ siejami su atitinkamu daiktų kiekiu. Į klausimą „Kiek..?“ atsako „vienas“, „du“ arba „mažai“, didesnį nei dviejų daiktų kiekį įvardija žodžiu „daug“.</td>
<td rowspan="4">vaizdus <...> skaičiuojama į priekį ir atgal (12-os ribose), pradedama skaičiuoti nuo bet kurio skaičiaus (10-ies ribose) <...> vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. Iš pradžių mokosi sujungti ir išskaidyti kiekį 5-ių objektų grupėje, vėliau 10-ies ir 12-os ribose <...> mokosi objektų kiekį grupėje (-ėse) apibūdinti kaip pakankamą <...> įsitraukia į skaičiavimo uždavinių sprendimą... pradeda vartoti žodžius, kuriais nusakomi matematiniai procesai <...> .
Mūsų sveikata ir gerovė
37.6.1. maisto įvairovės pažinimas:
37.6.1.3. Vaikai tyrinėja, matuoja, žymisi, kiek vandens išgeria per dieną, ir aiškinasi, kiek jo vartoti sveika <...>.
Aš ir bendruomenė
38.6.1. emocijų ir jų raiškos reguliavimas:
38.6.1.2. 3–6 metų vaikai patys pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus per įvairias veiklas sužinotus būdus (suskaičiuoti iki trijų, penkių <...>)
38.7.2. panašumų ir skirtumų tyrinėjimas:
38.7.2.2. piešdami save ir kitus, matuodamiesi,<...> 3–6 metų vaikai tyrinėja, kuo jie panašūs į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų ir suaugusiųjų.
38.9.1. laiko tėkmės pajauta:
38.9.1.1.< ...> Laiko tėkmę vaikai geriau supranta, eksperimentuodami su skirtingos trukmės muzikinėmis atkarpomis, 1, 5, 10 minučių smėlio laikrodžiais.
Aš kalbų pasaulyje
39.5.4. rašytinės raiškos ir vaizdinės informacijos suvokimas:
39.5.4.1.<...> vaikai kreipia dėmesį į aplinkoje esančius <...> simbolius, stebi vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje <...>.
39.6.3. rašytinė raiška:
39.6.3.2.<...> Mokydamiesi rašinėti, vaikai veikia kūrybiškai, pavyzdžiui: iš akmenėlių, gilių, kaštonų dėlioja simbolius <...>.
Kuriu ir išreiškiu
41.5.4. žaidimas - kaip simbolinių taisyklių tyrinėjimas, kūrimas ir laikymasis:
41.5.4.2.<...> vaikai noriai žaidžia,<...> didaktinius ugdomojo pobūdžio žaidimus ir patys pradeda juos kurti.
41.7.3. šokio kultūra:
41.7.3.1. Šokdami šokius <...> atranda skirtingus mokymosi būdus (šokti vienam, šokti poroje, šokti ratelyje ir kt.) <...> .</td>
</tr>
<tr>
<td>4-asis</td>
<td>Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram.</td>
</tr>
<tr>
<td>5-asis</td>
<td>Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, 4, 5, atpažįsta atitinkamus skaitmenis. Skaičiuoja daiktus, jų kiekį susieja su skaičiumi. Žymi, skaičiuoja stebimus objektus, padedamas mokytojo radinius pateikia grafine išraiška (lentele, piktograma). Palygindamas kiekius, taiko atitikimo arba nuoseklaus skaičiavimo strategijas, supranta, ką reiškia „vienu daugiau“ („mažiau“), „tiek pat“ („lygu“).</td>
</tr>
<tr>
<td>6-asis</td>
<td>Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 9, juos parašo skaitmenimis, susieja su daiktų skaičiumi. Palygina rinkinių iki 5 daiktų kiekviename kiekius, atlieka sudėties ir atimties veiksmus 5-ių ribose, 4 ar 5 daiktų rinkinį išskaido į dvi grupes daugiau nei vienu būdu (0 ir 4, 1 ir 3 ar 2 ir 2).</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="4">Ugdymosi kontekstai, pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai
Būdingi kontekstai: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų , kūrybinių dialogų kontekstai. Pedagogo vaidmuo: mokytojo stebėjimas, paskatinimas, pasiūlytos ir inicijuotos veiklos, pokalbiai, diskusijos, jautrus reagavimas į vaiko pastangas, žaidimas kartu. Pedagoginės strategijos: tikslingas ugdymosi kontekstų kūrimas, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimas, žaidimas, ugdymosi situacijų moderavimas(„čia ir dabar“), ugdymosi priemonių tikslingas naudojimas, dialogas, vizualinis strukturizavimas. Metodai ir būdai: vaikų projektai, skaitymo valandėlės, pažintinės išvykos, patirtinis ugdymas(is) žaliosiose edukacinėse erdvėse, tyrinėjimų laboratorijose, atradimų stotelėse, pažinimo salose.</td>
</tr>
</table>

Pasiekimų sritis ***9. Skaitmeninis sumanumas***	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. **Esminiai gebėjimai.** Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas. **Pasiekimų srities dėmenys:** 1. gebėjimas tikslingai naudoti skaitmenines priemones; 2. elementaraus skaitmeninio turinio kūrimas; 3. veiksmų sekų naudojimas problemoms spręsti; 4. saugus naudojimasis išmaniaisiais įrenginiais.	1-asis	Stebi išmaniųjų žaislų judėjimą, siekia jų rankomis, klausosi jų skleidžiamų garsų (pvz., kūdikių karuselė).	**Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.5.3. daiktai ir technologijos:* 40.5.3.2. <...> interaktyvias knygas, žiūrėdami vaizdo medžiagą, žaisdami žaislais, apžiūrėdami išvykų metu, vaikai susipažįsta su ryšio palaikymo tarp žmonių priemonėmis 40.5.3.3. Žaisdami, tyrinėdami aplinką, vaikai naudojasi išmaniaisiais daiktais <...>. *40.6.3. netikėti atradimai:* 40.6.3.1. Energiją tyrinėja, eksperimentuodami su žaislų judėjimu: naudoja žaislus, varomus elektros (baterijos) energija<...>. *40.9.1. skaitmeninis raštingumas:* 40.9.1.1. vaikai iki 3 metų žaisdami, tyrinėdami aplinką, domisi grupėje ir mokykloje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais <...>. 40.9.1.2. <...> naudojasi jų amžių atitinkančiomis prasmingomis, ugdymą(si) papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu <...>. 40.9.1.4. apie objektus ir reiškinius, kurių neįmanoma tiesiogiai matyti, paliesti, išgirsti, vaikai, mokytojų padedami, gauna informaciją naudodamiesi išmaniaisiais įrenginiais <...>. 40.9.1.5. virtualaus bendravimo įgūdžius elektroninėse mokymuisi tinkamose aplinkose vaikai įgyja, kai, mokytojo padedami ir prižiūrimi, tikslingai bendrauja tarpusavyje <...>. *40.9.2. veiksmų sekos ir problemų sprendimas:* 40.9.2.4. su žaidybinėmis programavimo aplinkomis vaikai susipažįsta programuodami paprasčiausias animacijas, žaidimus, dėliodami komandų blokų sekas <...>. **Mūsų sveikata ir gerovė** *37.8.2. tvarkos laikymasis:* 37.8.2.2. 3-6 metų vaikai žiūrinėja tvarkingos, patogios, estetiškos aplinkos nuotraukas, ieško patinkančios aplinkos vaizdų informaciniuose tinklalapiuose <...>. **Aš ir bendruomenė** *38.8.1. žmonių įvairovės supratimas:* 38.8.1.2. Šalies ir pasaulio žmonių išvaizdos, aprangos, kalbų, maisto, būstų, darbų, kelionių, tradicinių menų, švenčių panašumus ir įvairovę vaikai pažįsta per įvairias medijas ir socialinius tinklus <...>. *38.8.3. tautinio tapatumo ir pilietiškumo jausmas:* 38.8.3.2. <...> iš socialinės medijos vaikai pažįsta iškilias savo šalies ir kitų šalių asmenybes <...>. **Aš kalbų pasaulyje** *39.5.1. klausymas:* 39.5.1.2. Vaikai klausosi gyvai pasakojamų ir įrašytų (televizijos, radijo, kompaktinėse plokštelėse, internete) įvairaus stiliaus ir turinio tekstų apie aplinką, įvykius, reiškinius <...>.
	2-asis	Susidomi grupėje esančiais išmaniaisiais žaislais be ekranų, spaudo, liečia, purto ir kt. siekdamas efekto.	
	3-asis	Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas.	
	4-asis	Atliepia, komentuoja įvairiomis formomis (vaizdo, garso įrašai, animacijos) pateikiamą informaciją. Vartoja kai kuriuos su technologijų naudojimu susijusius žodžius, pasakoja apie interaktyvią knygelę, programėlę, žaidimą.	
	5-asis	Mokytojo padedamas ir prižiūrimas naudojasi įvairių išmaniųjų įrenginių valdymo priemonėmis (pele, jutikliniu ekranu, klaviatūra), informacinėmis svetainėmis tyrinėjimams ir kt. ugdomajai veiklai.	
	6-asis	Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis.	

			Vaikai rašytinės raiškos gebėjimus ugdosi atrasdami raides skaitmeniniuose įrenginiuose <...>.
Ugdymosi kontekstai, pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai **Būdingi kontekstai**: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, kalbų įvairovės, realių ir virtualių , kūrybinių dialogų konteksta i. **Pedagogo vaidmuo:** mokytojo paskatinimas, pasiūlytos ir inicijuotos veiklos, diskusijos, pastebėjimas ir jautrus reagavimas į vaiko pastangas, žaidimas su vaikais. **Pedagoginės strategijos:** ugdymo(si) kontekstų kūrimas, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimas, dialogas, žaidimas, ugdymosi situacijų moderavimas („čia ir dabar“), ugdymosi priemonių tikslingas naudojimas, vizualinis struktūravimas. **Metodai ir būdai:** vaikų projektai, pažintinės išvykos, tyrinėjimai laboratorijose, atradimų stotelėse, pažinimo salose.			

15.5. Komunikabilus

Pasiekimų sritis ***10. Kalbų supratimas***	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
Vertybinė nuostata. Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. **Esminiai gebėjimai.** Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmes, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus. **Pasiekimų srities dėmenys**: 1. gebėjimas klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą, reaguoti į nežodinę raišką; 2. gebėjimas suprasti įvairiomis formomis (simboline, garsine, grafine, vaizdine, žodine) perteikiamas prasmes; 3. domėjimasis tekstu, raidėmis ir simboliais; 4. gebėjimas suprasti amžių atitinkančius	1-asis	Reaguoja į žodinį ir nežodinį bendravimą, dalyvauja abipusėje sąveikoje: palaiko akių kontaktą, akimis ieško garsų šaltinio, trumpam sutelkia dėmesį, šypsosi, keičiasi veido išraiškomis ir garsais, emocijomis reaguoja į skirtingas intonacijas.	**Mūsų sveikata ir gerovė** 37.6.1. maisto įvairovės pažinimas: 37.6.1.1. vaikai iki 3 metų su sveikata i palankiu maistu susipažįsta<...> girdėdami suaugusiųjų aiškinimus <...> ir nuolat girdėdami vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, vaikai kaupia atitinkamą žodyną... 37.6.1.2. 3-6 metų vaikai aiškinasi, klauso skaitomų tekstų, komentarų apie sveiko maisto naudą <...> patys vieni kitiems aiškina, kuris maistas palankus sveikatai... **Aš ir bendruomenė** *38.6.2. dėmesio ir elgesio valdymas:* 38.6.2.4. stebėdami suaugusiųjų ir bendraamžių elgesį, žiūrėdami filmukus, klausydamiesi skaitomų knygų, vaikai aiškinasi <...>. **Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.9.2. veiksmų sekos ir problemų sprendimas:* 40.9.2.3. <...> Žaisdami vaikai atlieka vieni kitų sakomus nurodymus, komandas. Žaisdami mokosi žodines komandas pateikti vaizdiniais, garsiniais ir kitais simboliais bei atlikti jais žymimus veiksmus. **Aš kalbų pasaulyje** *39.5.1.klausymas:* 39.5.1.1. vaikai iki 3 metų ugdosi kalbos suvokimo gebėjimus <...> atkreipia dėmesį į kalbėjimą <...> mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis <...> Jie mokosi išklausyti, kalbėti paeiliui, dalyvauti dialoge <...>; 39.5.1.2. 3-6 metų vaikai, aktyviai įsitraukdami į bendravimo su mokytoju ir kitais vaikais veiklas <...> plėtoja kalbos supratimą.<..> Vaikai klausosi gyvai pasakojamų ir įrašytų <...> įvairaus stiliaus ir turinio tekstų <...> mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus<....>. *39.5.2. žodinės kalbos suvokimas:*
	2-asis	Klausosi ir mimika, gestais, kalba reaguoja į suaugusiųjų ir vaikų kalbėjimą, supranta ir reaguoja į artimiausios aplinkos daiktų pavadinimus, paprašytas atlieka jam žinomą veiksmą; supranta 2–3 žodžių vientisinius sakinius ir klausimus; po kelių pakartojimų įsidėmi paprastus naujus žodžius.	
	3-asis	Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių.	
	4-asis	Išklauso, supranta ir reaguoja į tai, ką jam sako, aiškina suaugusysis ar vaikas įvairiose komunikacinėse situacijose; supranta ir reaguoja į klausimus, kurie	

meninius ir informacinius tekstus.		prasideda žodžiais: „kodėl“, „kaip“, „koks“, kelis vienas paskui kitą sekančius prašymus; atpažįsta, kai kalbama ne gimtąja kalba.	39.5.2.1 <...> 1-3 metų vaikai žodine arba nežodine išraiška reaguoja išgirdę mokytojo kreipimąsi, jo kalbinami, klausinėjami<...>; 39.5.2.2. 3-6 metų vaikai žodinės kalbos supratimą ugdosi dalyvaudami grupinėse veiklose, kuriose aktyviai bendrauja<...>. *39.5.3. nežodinės kalbos suvokimas:* 39.5.3.1. <...> 1-3 metų vaikai aktyviai plečia žodinės kalbos suvokimo ir vartojimo gebėjimus, padedami kalbančiojo veido išraiškos ir gestų <...> Stebėdami mokytojo reakcijas <...> vaikai pradeda naudoti šias nežodinės kalbos priemones komunikuodami<...>. 39.5.3.2. 3-6 metų vaikai atpažįsta gestus, mimikas ir į jas reaguoja žodine arba nežodine raiška<...>. **Kuriu ir išreiškiu** *41.8.1. vizualaus pasaulio tyrinėjimas:* 41.8.1.3. 3-6 metų vaikų vizualusis ir pirmųjų meninių sąvokų žodynas gausėja, kai mokytojai tyrinėjimo metu komentuoja vaizdus, įvardija <...>.
	5-asis	Supranta sudėtinius kelių dėmenų sakinius, ilgesnių dialogų ar monologų turinį; stengiasi suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus.	
	6-asis	Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių.	

Ugdymosi kontekstai, pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai
Būdingi kontekstai: žaismės, universalaus dizaino mokymuisi, kultūrinių ir kūrybinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų kontekstai. **Pedagogo vaidmuo:** mokytojo paskatinimas, pasiūlytos ir inicijuotos veiklos, pokalbiai, diskusijos, pastebėjimas ir jautrus reagavimas į vaiko pastangas, žaidimas su vaikais. **Pedagoginės strategijos:** ugdymosi kontekstų kūrimas, spontaniškas vaikų ugdymosi skatinimas, dialogas, žaidimo, ugdymosi situacijų moderavimas (“čia ir dabar”), ugdymosi priemonių tikslingas naudojimas. **Metodai ir būdai:** vaikų projektai, skaitymo valandėlės, pažintinės išvykos, patirtinis ugdymas(is) kūrybinėse ateljė, atradimų stotelėse, pažinimo salose.

Pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
11. Kalbinė raiška			
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kalbà ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. **Esminiai gebėjimai.** Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas,	1-asis	-	**Mūsų sveikata ir gerovė** *37.8.2. tvarkos laikymasis:* 37.8.2.2. 3–6 metų vaikai <...> simboliniais piešiniais grupėje ženklina daiktų laikymo vietas <...>. **Aš ir bendruomenė** *38.5.4. savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas:* 38.5.4.1. <...> kurdami ir naudodami vardų korteles, ką nors pasakodami, piešdami save, savo stiprybes, vaikai supranta save kaip unikalų asmenį. **Aš kalbų pasaulyje** *39.5.4. rašytinės raiškos ir vaizdinės informacijos suvokimas*: 39.5.4.1. <...> Vaikai iki 3 metų <...> domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, kitose priemonėse <...>; 39.5.4.2. 3–6 metų vaikai, <...> rodo augantį domėjimąsi ženklais, simboliais, vėliau ir rašytiniais ženklais, <...> įsitraukia į veiklas, susijusias su simboline ir rašytine raiška, <...> Vaikai <...> tyrinėja artimiausioje aplinkoje pateikiamą jiems aktualią rašytinę ir vizualinę informaciją <...>.
	2-asis	Domisi rašymo priemonėmis, spontaniškai brauko lape.	
	3-asis	Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.	
	4-asis	Domisi galimybe rašyti (ranka, kompiuteriu, planšetiniu kompiuteriu), bando kopijuoti matomus simbolius, raides, skaičius; raides ir simbolius pradeda naudoti įvairioje veikloje.	
	5-asis	Supranta rašymo tikslus, bando perteikti informaciją piešiniu, kopijuodamas arba užrašydamas raides, simbolius ar žodžius; kuria savo	

kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą. **Pasiekimų srities dėmenys:** 1. gebėjimas išreikšti patirtį, jausmus ir mintis, įsitraukti ir plėtoti pokalbį; 2. gebėjimas pasakoti, atpasakoti, apibūdinti, kurti, aiškinti taikant nežodines ir žodines raiškos priemones; 3. gebėjimas komunikuoti paprastomis rašytinės raiškos formomis.		ženklus ir simbolius; braižo ir aiškina paprastus planus, schemas.	*39.6.3. rašytinė raiška:* 39.6.3.1. 1–3 metų vaikai plėtoja rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodami suaugusiuosius ir eksperimentuodami<...>; 39.6.3.2. 3–6 metų vaikai įsitraukia į <...> veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti <...>. Mokydamiesi rašinėti, vaikai veikia kūrybiškai <...>. Vaikai rašytinės raiškos gebėjimus ugdosi atrasdami raides skaitmeniniuose įrenginiuose <...> . **Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.9.2. veiksmų sekos ir problemų sprendimas:* 40.9.2.3. <...> Žaisdami mokosi žodines komandas pateikti vaizdiniais, garsiniais ir kitais simboliais bei atlikti jais žymimus veiksmus. Vaikai užrašo komandų sekas simbolių sekomis ir mokosi jas „perskaityti“ bei atlikti. <...>. **Kuriu ir išreiškiu** *41.8.2. vizualinės raiškos priemonių ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas:* 41.8.2.1. vaikai iki 3 metų spontaniškai tyrinėja <...> vizualinės raiškos priemones <...>. Jie tyrinėja savo keverzones ir terliones <...>.
	6-asis	Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.	

Ugdymosi kontekstai, pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai
Būdingi kontekstai: žaismės, universalaus dizaino mokymuisi, kultūrinių ir kūrybinių dialogų , kalbų įvairovės , tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų kontekstai. **Pedagogo vaidmuo:** paskatinimas, pasiūlytos ir inicijuotos veiklos, pokalbiai, diskusijos, mokytojo pastebėjimas ir jautrus reagavimas į vaiko pastangas, žaidimai. g. **Pedagoginės strategijos:** ugdymosi kontekstų kūrimas, spontaniškas vaikų ugdymosi skatinimas, dialogo, žaidimo, ugdymosi situacijų moderavimas („čia ir dabar“), ugdymosi priemonių tikslingas naudojimas. **Metodai ir būdai:** vaikų projektai, skaitymo valandėlės, pažintinės išvykos, kūrybinės ateljė, atradimų stotelės, pažinimo salos.

Pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
12. Estetinis suvokimas			
Vertybinė nuostata. Domisi, gėrisi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. **Esminiai gebėjimai.** Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	1-asis	Ramiai jaučiasi pažįstamoje, kūdikiams įrengtoje darnioje aplinkoje.	**Mūsų sveikata ir gerovė** *37.5.1. judėjimo džiaugsmo patyrimas*: 37.5.1.3. vaikai judėjimo džiaugsmą patiria laisvai bėgiodami, landžiodami, <...>. *37.6.1. maisto įvairovės pažinimas:* 37.6.1.2. 3–6 metų vaikai <...> mokosi suprasti ir patys kurti receptus <...>; plauna, sveria, gėrisi estetiniu įspūdžiu; 37.6.2.2. 3–6 metų vaikai <...> mokosi padengti kasdienį ir šventinį stalą, siekdami estetinio įspūdžio <...> . *37.8.1. rūpinimasis švara:* 37.8.1.2. 3–6 metų vaikus <...> skatina <...> pamąstyti apie savo aprangą, <...> kurti patogios ir estetiškos vaikų aprangos modelius (piešiant, rengiant lėles, patiems persirenginėjant); *37.8.2. tvarkos laikymasis:* 37.8.2.2. 3–6 metų vaikai žiūrinėja tvarkingos, patogios, estetiškos aplinkos nuotraukas<...>. **Aš ir bendruomenė** *38.5.2. savo emocijų atpažinimas ir raiška*: 38.5.2.1. <...> Antrais trečiais metais vaikai mokosi emocijas atpažinti ir įvardyti, nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus“ <...> .
	2-asis	Reaguoja ir trumpam sutelkia dėmesį, kai yra emocingai kalbinamas, kai mato įvairias mimikas, judesius, įvairių spalvų ir formų daiktus, kai girdi muzikos garsus.	
	3-asis	Atviras naujiems potyriams, džiaugiasi įsitraukęs į naujas raiškos formas.	
	4-asis	Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius.	
	5-asis	Džiaugiasi, gėrisi menine veikla, noriai dainuoja, šoka, vaidina, piešia, su nuostaba stebi gamtos ir aplinkos grožį.	

Pasiekimų srities dėmesys: 1. nusiteikimas estetiniams potyriams ir džiaugsmui; 2. aplinkos, žmonių santykių, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajauta bei jautrumas kūrybos įvairovei; 3. jutiminių ir emocinių grožio išgyvenimų prisiminimas, apmąstymas ir dalinimasis su kitais.	6-asis	Noriai įsitraukia ir mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla. Grožisi žmogaus sukurtos aplinkos ir gamtos spalvomis, formomis, garsais.	*38.5.4. savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas:* 38.5.4.3. 3–6 metų <...> Vaikai tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, piešia ir samprotauja, kaip atrodys užaugę <...>. **Aš kalbų pasaulyje** *39.6.1. kalbėjimas:* 39.6.1.1. vaikai iki 1 metų daug mėgdžioja, čiauška, bando reaguoti ir kartoti suaugusiųjų tariamus garsus <...> . Domisi aplinka <...>; 39.6.1.2. 3–6 metų vaikai kalbinės raiškos būdus tyrinėja keisdami balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodami garsais ir žodžiais, kurdami naujadarus, žaisdami kalba ir kurdami savo kalbas <...>. **Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.8.1. matavimai kasdieninėje aplinkoje:* 40.8.1.1. <...> Vaikai iki 3 metų <...> džiaugiasi drauge su mokytoju ir kitais vaikais atrasdami vis daugiau būdų daiktų atitinkamiems dydžiams palyginti <...> ; 40.8.1.2. 3–6 metų vaikai <...> . Džiaugiasi atradę naujus dydžių palyginimo būdus: naudoti smulkesnius daiktus kaip matavimo priemonę didesniems daiktų dydžiams įvertinti; <...>. *40.9.1. skaitmeninis raštingumas:* 40.9.1.3. nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybes <...> vaikai atranda įsitraukdami į įvairias mokytojo paskatintas kūrybines, tyrinėjimo ir judrias veiklas, <...>. **Kuriu ir išreiškiu** *41.7.1. judesio tyrinėjimas:* 41.7.1.1. <...> Vaikai iki trejų metų <...> juda natūraliai, džiaugsmingai, jų judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros <...>; 41.7.1.2. 3–6 metų vaikai judėdami mėgaujasi įvairiais judesiais <...>. *41.7.3. šokio kultūra:* 41.7.3.2. šokdami vaikai tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui <...>; *41.8.3. grafinė ir spalvinė raiška:* 41.8.3.2. <...> grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniais <...>; 41.8.3.3. vaikai individualiai ir drauge su kitais džiaugsmingai tyrinėja spalvinės ir grafinės raiškos galimybes eksperimentuodami su dažais, juos maišydami, žaisdami linijomis, dėmėmis <...>; *41.8.4. erdvinė raiška:* 41.8.4.2. 3–6 metų vaikai <...> patiria džiaugsmą kurdami įvairias dvimates ir trimates figūras, objektus ir kompozicijas <...>.
Ugdymosi kontekstai, pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai **Būdingi kontekstai**: žaismės, universalaus dizaino mokymuisi, kultūrinių ir kūrybinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų kontekstai. **Pedagogo vaidmuo:** mokytojo paskatinimas, pasiūlytos ir inicijuotos veiklos, pokalbiai, diskusijos, pastebėjimas ir jautrus reagavimas į vaiko pastangas, žaidimas su vaikais. **Pedagoginės strategijos:** ugdymosi kontekstų kūrimas, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimas, dialogas, žaidimas, ugdymosi situacijų moderavimas („čia ir dabar“), ugdymosi priemonių tikslingo naudojimas. **Metodai ir būdai:** vaikų projektai, skaitymo valandėlės, pažintinės išvykos, kūrybinės ateljė, atradimų stotelės, pažinimo salos.			

15.6. Kūrybingas

Pasiekimų sritis ***13. Meninė raiška (Dailės posritis)***	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
Vertybinė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. **Esminiai gebėjimai.** Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti. **Pasiekimų srities dėmenys**: 1. tyrinėjimas ir eksperimentavimas pasitelkiant įvairias menines priemones ir formas; 2. raiška skirtingomis meninėmis priemonėmis ir būdais; 3. menų kalbų vertingumo supratimas, jų aptarimas ir pasirinkimas.	1-asis	-	**Aš ir bendruomenė** *38.5.4. savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas:* 38.5.4.1. <...> piešdami save, savo stiprybes, vaikai supranta save kaip unikalų asmenį. *38.9.2. praeities, dabarties, ateities kaip asmeniniai, šeimos ir bendruomenės pokyčiai:* 38.9.2.3. <...> kartu kuria praeities, dabarties, ateities paveikslus<...>. **Mūsų sveikata ir gerovė** *37.5.2. judesių tikslumo siekimas:* 37.5.2.2. 3-6 metų vaikai lavina rankos judesių tikslumą,<...>, verdami, piešdami ir kt.<...>. *37.8.2. tvarkos laikymasis:* 37.8.2.2. <...> simboliniais piešiniais grupėje ženklina daiktų laikymo vietas<...>. **Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.8.2. eksperimentai su geometrinėmis figūromis:* 40.8.2.2. <...> savo pastebėjimus išreiškia piešiniuose, lipdiniuose <...>. *40.9.1. skaitmeninis raštingumas:* 40.9.1.3. nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybes (piešimas, fotografavimas <...>). **Aš kalbų pasaulyje** *39.5.4. rašytinės kalbos ir vizualinės informacijos suvokimas:* 39.5.4.1. <...> kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius <...>, domisi įvairiomis rašymo priemonėmis<...>; 39.5.4.2. <...> įsitraukia į veiklas, susijusias su simboline ir rašytine raiška, kopijuoja ženklus ar nesudėtingus paveikslėlius<...>. *39.6.3. rašytinė kalba:* 39.6.3.1. 1-3 m. vaikai plėtoja rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodami <...> bandydami imituoti, braukyti, keverzoti, <...>. 39.6.3.2. <...>„rašo” žinutę ar laišką piešiniu, kopijuoja simbolius, raides, žodžius, kuria savo ženklus ir simbolius <...>. **Kuriu ir išreiškiu** *41.8.2. vizualinės raiškos priemonių ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas:* 41.8.2.1. <...> spontaniškai tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones<...>; 41.8.2.2. <...> spontaniškas kuriamų vaizdų atradimas <...> perauga į tikslingą grafinių vaizdų kūrimą - piešimą. *41.8.3 grafinė ir spalvinė raiška:* 41.8.3.1.<...> grafinė ir spalvinė raiška lavėja kuriant skirtingomis priemonėmis ir įrankiais, vaikams išbandant įvairias grafikos technikas <...>.
	2-asis	Žaidžia grafinės raiškos priemonėmis, išgaudamas skirtingus pėdsakus: taškus, įvairių krypčių brūkšnius, linijas.	
	3-asis	Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus”.	
	4-asis	Grafiškai pavaizduoja skirtingas linijas (storas, plonas, vingiuotas ir pan.), skirtingo dydžio dėmes, formas. Pradeda kurti objektų vaizdus.	
	5-asis	Pradeda planuoti kūrybinį procesą: pasirenka norimas priemones, medžiagas, numato proceso eigą, kurią veikdamas gali keisti. Piešia, tapo, modeliuoja, lipdo erdvinius kūrinius, jungia skirtingas formas į bendrą objektą. Išbando skaitmenines programėles kaip kūrybos įrankį (piešti, fotografuoti).	
	6-asis	Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniais ženklais (skaitmenimis, žodžiais, raidėmis, rodyklėmis). Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus.	

			41.8.3.3. vaikai individualiai ir drauge su kitais džiaugsmingai tyrinėja spalvinės ir grafinės raiškos galimybes <...>. *41.8.4. erdvinė raiška:* 41.8.4.2. <...> modeliuoja ir komponuoja dvimates ir trimates figūras veikdami su įvairiomis medžiagomis <...>.
Pasiekimų sritis ***13. Meninė raiška (Muzikos posritis)***	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
Vertybinė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. **Esminiai gebėjimai.** Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti. **Pasiekimų srities dėmenys**: 1. tyrinėjimas ir eksperimentavimas pasitelkiant įvairias menines priemones ir formas; 2. raiška skirtingomis meninėmis priemonėmis ir būdais; 3. menų kalbų vertingumo supratimas, jų aptarimas ir pasirinkimas.	1-asis	Gestais ir čiauškėjimu reaguoja į lopšines, žaidinimus su judesiais, ritminius ir melodinius darinius. Imituoja suaugusiųjų vokalizavimą, ypač ilgus garsus. Ritmiškai linguoja, supasi, ploja, krato barškučius ir skambaliukus.	**Kuriu ir išreiškiu** *41.6.1. ankstyvasis muzikinis ugdymas(is):* 41.6.1.2. <...> atkartoja toninius ir ritminius darinius, pradeda suprasti dainavimo ir kvėpavimo svarbą, skandavimą derina su judėjimu; 41.6.1.4. <...>vaikai mėgdžioja suaugusiuosius <...> žaisdami muzikinius žaidimus, <...> plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika; *41.6.2. <...> patirdami ir įvardydami muzikos sąvokas <...> vaikai ruošiasi suprasti, atlikti muziką ir mėgautis ja:* 41.6.2.1. <...> vaikai laipsniškai pratinasi ploti, trepsėti, siūbuoti ar skanduoti savarankiškai; 41.6.2.2. <...> dainuojamasis balsas atsiranda iš vaikų čiauškėjimo, cypavimo, krykštavimo, gugavimo ir kitų garsų <...> plėtoja ir savos kūrybos spontaniška <...> dainavimą; 41.6.2.3. vėlesniame etape <...> atpažįsta anksčiau girdėtas melodijas <...> vis geriau imituoja pažįstamą medžiagą, gerina kvėpavimo įgūdžius, plečia vokalinį diapazoną, spontaniškai dainuoja dainas <...>. *41.6.3. tyrinėdami ir išbandydami garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais, vaikai lygina, apibūdina, kategorizuoja tuos garsus<...>:* 41.6.3.1. <...> Ilgainiui vaikų improvizacijos įgauna struktūrinių ir stilistinių savybių. Improvizacija virsta komponavimu <...>. **Mūsų sveikata ir gerovė** *37.5.2. judesių tikslumo siekimas:* 37.7.2.2. 3–6 metų vaikai <...> atlikdami atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus <...> Vaikai išbando <...> judėti pagal greito ir lėto tempo, aktyvumą žadinančią ir raminančią muziką. **Aš ir bendruomenė** *38.8.1. žmonių įvairovės supratimas:* 38.8.1.2. 3–6 metų vaikai žmonių panašumus ir įvairovę pajaučia <...> per muzikos kūrinius <...>. *38.8.2. žmonių bendruomenių tyrinėjimas:* 38.8.2.3. <...> vaikai tyrinėja, atranda ir aiškinasi, kas sieja jų aplinkos žmonių bendruomenių narius <...> tradicijos, tautosaka, tautodailė, etnomuzika <...> . *38.8.3. tautinio tapatumo ir pilietiškumo jausmas:* 38.8.3.1. vaikai iki 3 metų savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, įsitraukia <...> į veiklas su tautosakos <...> etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse.
	2-asis	Imituoja kai kuriuos pažįstamus melodinius ir ritminius darinius. Atkartoja dainų fragmentus, ypač pasikartojančius žodžius ar frazių pabaigas; praktikuoja savos kūrybos spontaniška „arioso“ dainavimą, kuriame yra reguliaraus ritmo pulso požymių. Dėmesingai klauso trumpų muzikos kūrinių ir reaguoja judesiu, ritmiškai ploja, trepsi, pagroja mušamaisiais instrumentais.	
	3-asis	Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Imituoja ritmo ir melodinius darinius, vis tiksliau išlaiko ritminį pulsą. Spontaniškai dainuoja „arioso“ dainas, kuriose platesnis diapazonas, juntamas metras ir reguliariai pasikartojantys ritmo dariniai, panaudojamos frazės iš išmoktų dainų. Groja lengvai įvaldomais melodiniais ir mušamaisiais instrumentais. Juda (su priemonėmis ir be jų) klausydamas ir kurdamas. Išlaiko dėmesį klausydamasis muzikos kūrinio,	

		atpažįsta kai kurias anksčiau girdėtas melodijas ir klausytus kūrinius.	*38.9.2. praeitis, dabartis, ateitis kaip asmeniniai, šeimos ir bendruomenės pokyčiai:* 38.9.2.2. dalyvaudami tradicinėse ir valstybinėse šventėse <...> vaikai atpažįsta liaudies dainas ar kitą tautosakos paveldą <...>. **Aš kalbų pasaulyje** *39.5.1. klausymas:* 39.5.1.2. 3–6 metų vaikai, įsitraukdami į <...> veiklas, kalbos garsų žaidimus, eilėraščių, dainų, <...> kitomis kalbomis klausymąsi, plėtoja kalbos supratimą, <...>. *39.5.2. žodinės kalbos suvokimas:* 39.5.2.2. 3–6 metų vaikai žodinės kalbos supratimą ugdosi <...> girdėdami <...> garso įrašus <...> susipažįsta su kalbų pasaulio įvairove <...>. *39.6.1. kalbėjimas:* 39.6.1.2. 3–6 metų vaikai kalbinės raiškos būdus tyrinėja keisdami balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodami garsais ir žodžiais <...>. **Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.8.3. kaip apibūdinti vietą ir padėtį:* 40.8.3.1. <...> vaikai noriai įsitraukia į vaizdinių, garsinių, žodinių, judesio,<...> atpažinimo veiklas; 40.8.3.2. 3–6 metų vaikai <...> modeliavimo idėją atranda <...> ritmiškai dainuodami ar judėdami <...>.
	4-asis	Individualiai ir su kitais dainuoja autorines ir liaudies dainas dažniausiai tiksliai intonuodamas. Improvizuoja vokalines melodijas, įgaunančias struktūrinių muzikos savybių. Instrumentais ar kūno perkusija groja nustatytu pulsu ir pakartoja trumpus ritminius bei melodinius darinius. Judesį derina su dainavimu, ritmišku skandavimu, judesiais atliepia muzikos nuotaiką, tempą ir stilių. Dėmesingai klausosi platesnio muzikinio repertuaro. Padedamas fiksuoja savo muzikines kūrybines idėjas grafiniais piešiniais.	
	5-asis	Atlieka įvairų dainų repertuarą. Dažniausiai taisyklingai intonuoja garso aukštį, taisyklingiau artikuliuoja, pradeda valdyti kvėpavimą. Atsako dainuodamas aidu. Judesiu parodo ritmo ir melodijos ypatumus (garso trukmę, garsumą, aukštį, melodijos slinktį ir kontūrą, ritmo pulsą). Veiklos metu spontaniškai improvizuoja balsu. Instrumentais ar kitomis garsą skleidžiančiomis priemonėmis išreiškia idėjas ar nuotaikas, kuria ir atlieka pritarimus eilėms, smulkiajai tautosakai, muzikos įrašui ar gyvai skambančiai muzikai. Fiksuoja savo kūrybines idėjas grafiniais simboliais.	
	6-asis	Dainuoja (vienas, poroje ar grupėje) sudėtingesnio ritmo, melodijos, platesnio diapazono vienbalses dainas, jas gana tiksliai intonuoja, įsiklausydamas į savo ir draugų dainavimą. Kuria ritminius ir melodinius darinius, improvizuoja ir komponuoja jungdamas kelis atskirus muzikos elementus (melodiją, ritmą,	

		harmoniją, tembrą, tempą ir dinamiką). Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus.	
Pasiekimų sritis ***13. Meninė raiška (Šokio posritis)***	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
Vertybinė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. **Esminiai gebėjimai.** Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti. **Pasiekimų srities dėmenys**: 1. tyrinėjimas ir eksperimentavimas pasitelkiant įvairias menines priemones ir formas; 2. raiška skirtingomis meninėmis priemonėmis ir būdais; 3. menų kalbų vertingumo supratimas, jų aptarimas ir pasirinkimas.	1-asis	Išgirdęs muziką instinktyviai laisvai juda: siūbuoja, tūpčioja, judesiu išreiškia savo emocijas.	**Aš ir bendruomenė** *38.5.2. savo emocijų atpažinimas ir raiška:* 38.5.2.1. <...> savo emocijas vaikai iki 3 metų išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza, <...> 2–3 metų vaikai klausosi muzikos, juda greta <...>. *38.9.2. praeitis, dabartis, ateitis kaip asmeniniai, šeimos ir bendruomenės pokyčiai:* 38.9.2.2. dalyvaudami tradicinėse ir valstybinėse šventėse, vaikai atpažįsta liaudies dainas ar kitą tautosakos paveldą <...>. **Aš kalbų pasaulyje** *39.5.3. nežodinės kalbos suvokimas:* 39.5.3.1. 1–3 metų vaikai aktyviai įsitraukia į mokytojo siūlomas veiklas, jei mokytojo kalbą lydi kūno kalba <...>. *39.6.2. bendravimas ir komunikacija:* 39.6.2.2. 3–6 metų vaikai yra aktyvūs komunikacijos proceso dalyviai: žodinę raišką papildo išraiškingais gestais, judesiais, mimika <...>. **Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.8.3. kaip apibūdinti vietą ir padėtį:* 40.8.3.2. 3–6 metų vaikai <...> sekų modeliavimo gebėjimus vaikai ugdosi <...> ritmiškai dainuodami ar judėdami, <...>. *40.9.1. skaitmeninis raštingumas:* 40.9.1.3. nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybes (<...> garso ir vaizdo įrašas) vaikai atranda įsitraukdami į <...> į įvairias veiklas <...>. 40.9.2.1. vaikai iki 3 metų atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas (pavyzdžiui, linguoti ir ploti). **Mūsų sveikata ir gerovė** *37.7.2. judėjimo ir poilsio ritmo pajauta:* 37.7.2. 2. 3–6 metų vaikai, išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus, pavyzdžiui, judėti pagal greito ir lėto tempo, aktyvumą žadinančią ir raminančią muziką. **Kuriu ir išreiškiu** *41.5.1. žaidimas – kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas:* 41.5.1.2. <...> judesius ir garsus vis tikslingiau kartoja, ima jais žaisti, manipuliuoti, siekdami socialinio atsako <.....>. *41.7.1. judesio tyrinėjimas:*
	2-asis	Atliepdamas muzikos ritmą ar tempą, spontaniškai improvizuoja rankų, kojų ir kitų kūno dalių judesiais. Mėgdžioja matytus ir patirtus žaidinimų judesius, atlieka ritmiškus, į šokį panašius judesius, derina dviejų natūralių judesių seką (bėga, sustoja; linguoja, mojuoja).	
	3-asis	Atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius žaidimus, bandydamas nustatyta kryptimi koordinuotai judėti su kitais. Vienu metu judina kelias kūno dalis. Improvizuoja judesiais atliepdamas muzikos nuotaiką ir savybes, kuria, kurį laiką prisimena ir kartoja įvairias dviejų trijų judesių kombinacijas.	
	4-asis	Juda rateliu dešinėn ar kairėn, pirmyn, atgal, įsivaizduojama linija. Šoka ritmiškai, reaguoja į muzikos pasikeitimus, šokdamas valdo savo kūną. Improvizuodamas panaudoja atrastus naujus judėjimo būdus; kuria ir prisimena savo sukurtą trijų keturių natūralių judesių sekos šokį.	
	5-asis	Šoka sukamuosius ratelius poroje. Šokdamas išlaiko pusiausvyrą, reguliarų ir gilų kvėpavimą. Kuria šokio kompozicijas iš penkių šešių skambančiai muzikai tinkamų judesių,	

		derindamas judesius stovint vietoje ir keičiant padėtį erdvėje.	41.7.1.2. 3–6 metų vaikai judėdami mėgaujasi įvairiais judesiais, susipažįsta su judėjimo įvairove, patiria judesio elementus ir jų derinius, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais; *41.7.2. judesio elementai:* 41.7.2.1. <...> juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą; 41.7.2.2. 3–6 metų vaikai pradeda judėti erdvėje įsivaizduojama vingiuota linija, <...> spontaniškus judesius keičia į sąmoningai struktūruotą judesių seką ir judesys tampa šokiu. *41.7.3. šokio kultūra:* 41.7.3.1. 3–6 metų vaikai <...> atranda skirtingus mokymosi būdus (šokti vienam, šokti poroje, šokti ratelyje ir kt.); 41.7.3.2.<...> tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais,<...> supranta šokio kompoziciją <...>.
	6-asis	Šoka sudėtingesnius autorinius ir liaudies šokius bei ratelius (tiltelius, grandinėles). Improvizuodamas ir kurdamas kompozicijas perteikia temą, siužetą ar pasirinktą nuotaiką, įtraukdamas šokio judesiui būdingas ypatybes. Padedamas mokytojo grafiškai fiksuoja savo sukurto šokio eigą.	
Pasiekimų sritis ***13. Meninė raiška (Teatro posritis)***	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
Vertybinė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. **Esminiai gebėjimai.** Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti. **Pasiekimų srities dėmenys**: 1. tyrinėjimas ir eksperimentavimas pasitelkiant įvairias menines priemones ir formas;	1-asis	-	**Kuriu ir išreiškiu** 41.9.1. 3–6 m. <...> atlikdami simbolinius vaidmenis, vaikai naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas <...>. 41.9.2. Vaikų literatūra, įvairios teatro meno <...> formos yra įvairiapusiškai panaudojamos veikloje. 41.9.3.<...> vaikai dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose <...>. **Mūsų sveikata ir gerovė** *37.5.1. judėjimo džiaugsmo patyrimas:* 37.5.1.3.<...>vaikai<...>geba improvizuoti, fantazuoti, ieškoti neįprastų pozų, judesiais perteikiant pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes<...> *37.6.1. maisto įvairovės pažinimas:* 37.6.1.1.< ...>grupėje įrengtoje „virtuvėje“ vaikai iki 3 metų žaidžia režisūrinius maisto gaminimo žaidimus; 37.6.2.2.<...>režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu vaikai maitina lėles, serviruoja ir puošia stalą, kuria lankymosi kavinėje ar kitoje viešoje vietoje siužetus. **Aš kalbų pasaulyje** *39.5.2. žodinės kalbos suvokimas:* 39.5.2.1.<...> Žodinės kalbos suvokimo gebėjimus vaikai ugdosi<... >vaidmenų žaidimuose <...>. *39.6.1. kalbėjimas:* 39.6.1.2.<...> Režisūriniai, siužetiniai vaidmenų<...> žaidimai kuria vaikui naujas patirtis ir kalbines situacijas<...>suteikia galimybę plėsti žodyną <...>. **Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.6.1. pažįstu gyvybę*: 40.6.1.2. <...> vaikai mėgdžioja gyvūnų balsus, būdingus judesius. *40.7.1. atrandu skaičius ir skaičiavimo būdus:*
	2-asis	-	
	3-asis	Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu atlikdamas pasirinktą vaidmenį pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones.	
	4-asis	Kurdamas vaidmenį naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, pradeda kurti dialogą tarp veikėjų, siūlo idėjas, naudoja grupėje esančias priemones: lėles, kaukes, kostiumų detales.	
	5-asis	Režisūriniuose ir siužetiniuose vaidmenų žaidimuose pradeda tikslingai kurti „dramatiškas situacijas“ per personažų susidūrimus, neįtikėtinus įvykius, improvizuotus dialogus; kurdamas vaidmenį pasitelkia įvairų rekvizitą, grimą, muzikavimą, šokį	
	6-asis	Kuria lėlių, šokio, dramos, operos „spektaklius“ kartu su kitais vaikais, drąsiai improvizuoja „bendraudamas“ su jų kuriamais veikėjais; drauge su mokytojais ir vaikais dalyvauja improvizacinio pobūdžio	

2. raiška skirtingomis meninėmis priemonėmis ir būdais; 3. menų kalbų vertingumo supratimas, jų aptarimas ir pasirinkimas.		teatralizuotuose renginiuose ir juose prisiima skirtingus vaidmenis.	40.7.1.2.<... > Skaičiavimo užduotis <...> vaikai atlieka jas suvaidindami <...>.

Ugdymosi kontekstai, pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai
Būdingi kontekstai: universalaus dizaino, žaismės, kultūrinių, kūrybinių dialogų, kalbų įvairovės, judraus patirtinio ugdymo, realių ir virtualių aplinkų kontekstai. **Pedagogo vaidmuo:** mokytojo pasiūlytos ir inicijuotos veiklos, kalbinimai, žaidinimai, pastebėjimas, jautrus reagavimas į vaiko pastangas. **Pedagoginės strategijos:** ugdymo(si) kontekstų kūrimas ir modeliavimas, ugdymosi priemonių tikslingas naudojimas, žaismingas ugdymo(si) procesas, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimas, kad savarankiškai įgyvendintų savo sumanymus, bendrų žaidimų ir veiklų inicijavimas. **Metodai ir būdai:** atradimų stotelės, pažinimo salos, vaikų projektai, kūrybiniai bei imitaciniai žaidimai, dainos, muzika, šokis.

Pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
14. Kūrybiškumas			
Vertybinė nuostata Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. **Esminiai gebėjimai** Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais. **Pasiekimų srities dėmenys** 1. kūrybinių idėjų tyrinėjimas, fantazavimas, spontaniškas išbandymas, atkartojimas; 2. kūrybinių idėjų plėtojimas ir įgyvendinimas (improvizavimas, komponavimas ir interpretavimas); 3. savo ir kitų kūrybos reflektavimas, kūrybinių	1-asis	-	**Mūsų sveikata ir gerovė** *37.6.1. maisto įvairovės pažinimas:* 37.6.1.2. 3-6 metų vaikai <...> kuria mėgstamų ir netikėtų patiekalų receptus, sudaro meniu, <...>. *37.7.1. dienos ritmo pajauta:* 37.7.1.2. 3-6 metų vaikai <...> susikuria ritualus prieš einant miegoti, <...> *37.8.1. rūpinimasis švara:* 37.8.1.2. <...>, vaikų aprangos pavyzdžių žiūrinėjimas skatina vaikus pamąstyti apie savo aprangą, diskutuoti, <...> kurti patogios ir estetiškos vaikų aprangos modelius <...>. *37.8.2. tvarkos laikymasis:* 37.8.2.2. 3-6 metų vaikai <...>, diskutuoja apie savo grupės aplinką, <...>. Vaikai įsitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas, <...> kuria saugaus naudojimo taisykles ir pan. **Aš ir bendruomenė** *38.7.1. ryšiai tarp vaikų ir jautrumas kito poreikiams:* 38.7.1.2. 3-6 metų vaikai <...>, susikuria veiklos ir elgesio taisykles, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. <...>. 38.9.2.1. <...>. Vaikai įvairiais būdais kuria savo asmeninę gyvenimo ir augimo istoriją; konstruoja šeimos istorijos pasakojimą. <...>. **Aš kalbų pasaulyje** *39.6.1. kalbėjimas:* 39.6.1.2. 3-6 metų vaikai kalbinės raiškos būdus tyrinėja <...> kurdami naujadarus, žaisdami kalba ir kurdami savo kalbas. <...>. Vaikai <...> kuria naujus žodžius pagal įsisavintas žodžių darybos taisykles. *39.6.3. rašytinė raiška:* 39.6.3.2. 3-6 metų vaikai <...>, kuria savo ženklus ir simbolius, <...> veikia kūrybiškai, <...>, kuria knygeles, kuria istorijas apie raides ir garsus, <...> . **Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.5.2. daiktai ir kasdienybė:*
	2-asis	Teikia pirmenybę tam tikrai kūrybinei veiklai, ilgiau įsitraukdamas į tai, ką mėgsta.	
	3-asis	Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais.	
	4-asis	Pasako, kodėl jam patinka tam tikras kūrinys. Pasirenka kurti vienokiu ar kitokiu būdu, renkasi mėgstamas veiklas ir veikimo būdus. Domisi tuo, ką veikia, kuria kiti vaikai.	
	5-asis	Supranta ir nusako konkretaus savo kūrinio paskirtį. Pasakoja apie tai, ką sukūrė, apie pasirinktus kūrybos būdus, medžiagas, priemones.	
	6-asis	Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai.	

sprendimų pasirinkimas ir pritaikymas.			40.5.2.3. <...>. Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose <...>. *40.5.3. daiktai it technologijos:* 40.5.3.1. 3-6 metų vaikai tyrinėja žmogaus sukurtus daiktus <...>, aiškinasi sukurtų daiktų skirtumus, domisi, kaip kuriami daiktai, <...>. *40.9.1. skaitmeninis raštingumas:* 40.9.1.3. nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybes vaikai atranda įsitraukdami į kūrybines, tyrinėjimo ir judrias veiklas, <...>. **Kuriu ir išreiškiu** 41.5.1. *žaidimas - kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas:* 41.5.1.3. vaikas su suaugusiaisiais žaismingai kuria bendravimo „kalbą“ <...>. *41.5.2. žaidimas kaip aplinkos ir veiksmo su aplinkos objektais tyrinėjimas:* 41.5.2.2. <...>, vaikai išmoksta pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams. *41.5.4. žaidimas - kaip simbolinių taisyklių tyrinėjimas, kūrimas ir laikymasis:* 41.5.4.3. vaikams patinka kurti savo žaidimus <...>. Savarankiškai kurdami vis naujus žaidimus, vaikai sutelkia savo gebėjimus, <...>. *41.7.3. šokio kultūra:* 41.7.3.2. šokdami vaikai tyrinėja, <...>, generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui. *41.8.2. vizualinės raiškos priemonių ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas:* 41.8.2.2. <...> Įsitraukdami į kūrybines veiklas, vaikai išbando ir tyrinėja įvairias grafinės ir spalvinės raiškos priemones ir medžiagas. *41.8.3. grafinė ir spalvinė raiška:* 41.8.3.3. <...> palaikomi vaikai įgyvendina savo kūrybines mintis ir idėjas, <...>, siekia savitai ir detaliai išbaigti savo kūrybinius darbus; *41.8.4. ervinė raiška:* 41.8.4.2. 3-6 metų <...> įgudę vaikai bando atkartoti ir sukurti sudėtingesnius erdvinius objektus.
Ugdymosi kontekstai, pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai. **Būdingi kontekstai**: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų , kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų , kūrybinių dialogų kontekstai. **Pedagogo vaidmuo:** mokytojo paskatinimas, pasiūlytos ir inicijuotos veiklos, diskusijos, pastebėjimas ir jautrus reagavimas į vaiko pastangas, žaidimas su vaikais. **Pedagoginės strategijos:** ugdymo(si) kontekstų kūrimas, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimas, dialogas, žaidimas, ugdymosi situacijų moderavimas („čia ir dabar“), ugdymosi priemonių tikslingas naudojimas, vizualinis struktūravimas. **Metodai ir būdai:** vaikų projektai, skaitymo valandėlės, kūrybiniai bei imitaciniai žaidimai, patirtinis ugdymas(is) edukacinėse erdvėse, atradimų stotelėse, pažinimo salose.			
Pasiekimų sritis ***17. Gebėjimas žaisti***	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
Vertybinė nuostata Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. **Esminiai gebėjimai**	1-asis	Atsiliepia į artimų suaugusiųjų prisilietimus ir žaidinimus, kartoja labiausiai pasisekusius ir pritarimo sulaukusius judesius ir garsus, ima jais žaisti, manipuliuoti, turi savo mėgstamų pasikartojančių judesių ir	**Mūsų sveikata ir gerovė** *37.5.1. judėjimo džiaugsmo patyrimas:* 37.5.1.4. Žaisdami komandinius žaidimus, vaikai mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti, <...> sutelkti ir perkelti dėmesį į regimus ir girdimus signalus. **Aš ir bendruomenė** *38.6.2. dėmesio ir elgesio valdymas:*

Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių. **Pasiekimų srities dėmenys** 1. gebėjimas koordinuoti žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais; 2. gebėjimas įvaldyti ir organizuoti žaidimo erdvę; 3. gebėjimas kurti žaidimo siužetą; 4. gebėjimas žaidime laikytis prisiimto vaidmens.		garsų „repertuarą“, siekia socialinio atsako.	38.6.2.1 vaikai iki 3 metų bendraudami su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo <…>. *38.7.1. ryšiai tarp vaikų ir jautrumas kito poreikiams:* 38.7.1.1. vaikai iki 3 metų mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje <…>; 38.7.1.2. 3–6 metų vaikai patys inicijuoja bendrus žaidimus <…> . *38.7.3. skirtybių priėmimas ir lygiavertis dalyvavimas:* 38.7.3.1. 3-6 m. vaikai <…> žaisdami mokosi išklausyti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti <…>. *38.8.1. žmonių įvairovės supratimas:* 38.8.1.2. 3–6 metų vaikai žmonių panašumus ir įvairovę pajaučia, tyrinėja, supranta žaisdami <...>. **Aš kalbų pasaulyje** *39.5.1. klausymas:* 39.5.1.2.3-6 m. vaikai <...> žaisdami <...> kelių vaikų grupelių ir didesnių grupių veiklose, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos <…>. *39.5.2. žodinės kalbos suvokimas:* 39.5.2.1. 1–3 metų vaikai <...> žodinės kalbos suvokimo gebėjimus ugdosi dalyvaudami <...> inicijuojamuose vaidmenų žaidimuose <...>. 39.5.2.2. 3–6 metų <...>vaikų žaidimai <...> kuriuose plėtojami kasdienio gyvenimo arba netikėti fantazijos pasaulio siužetai, padeda vaikams ugdytis žodinės kalbos supratimą. **Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.9.2. veiksmų sekos ir problemų sprendimas:* 40.9.2.3 <…> Žaisdami vaikai atlieka vieni kitų sakomus nurodymus, komandas <…>. **Kuriu ir išreiškiu** *41.5.1. žaidimas – kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas:* 41.5.1.2. <…> vaikai labiausiai pasisekusius judesius ir garsus vis tikslingiau kartoja, ima jais žaisti, manipuliuoti, siekdami socialinio atsako. *41.5.2. žaidimas – kaip aplinkos ir veikimo su aplinkos objektais tyrinėjimas:* 41.5.2.2. žaisdami su tikslingai atrinktais žaislais <...> vaikai išmoksta pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams. *41.5.3. žaidimas – kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimas*: 41.5.3.1. įgudę žaisti režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese, vaikai pamažu pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų.<...>; 41.5.3.2. <...>Vaikams žaidžiant nuolat, jų gebėjimai tobulėja, jie ima žaisti didesnėse grupelėse, išmoksta tikslingai kurti žaidimo erdves <...>; 41.5.3.3. įgudusių vaikų žaidimai tampa tęstiniais <...>.
	2-asis	Pamėgdžioja suaugusįjį, siekia jo dėmesio ir palaikymo, džiaugiasi bendrais žaidimais, juos nuolat kartoja. Inicijuoja ir palaiko žaismingas socialines sąveikas, turi savo bendravimo „kalbą“.	
	3-asis	Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais.	
	4-asis	Žaisdamas su kitais stengiasi derinti žaidybinius veiksmus, vartoja kalbą vaidmeniui atlikti, žaidimo eigai aptarti ir nesutarimams spręsti.	
	5-asis	Sėkmingai sąveikauja su kitais, buriasi į didesnes 3–5 vaikų grupeles. Susitaria dėl bendros žaidimo temos, idėjos, eigos, vaidmenų pasidalinimo ir erdvės. Vartoja kalbą tardamiesi, planuodami žaidimą, plėtodami vaidmenis ir spręsdami konfliktus.	
	6-asis	Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis.	

Ugdymosi kontekstai, pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Būdingi kontekstai: žaismės, universalaus dizaino mokymuisi, kultūrinių ir kūrybinių dialogų , kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų kontekstai. **Pedagogo vaidmuo:** mokytojo paskatinimas, pasiūlytos ir inicijuotos veiklos, pokalbiai, diskusijos, pastebėjimas ir jautrus reagavimas į vaiko pastangas, žaidimas su vaikais. **Pedagoginės strategijos:** ugdymosi kontekstų kūrimas, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimas, žaidimas, ugdymosi situacijų moderavimas („čia ir dabar“), ugdymosi priemonių tikslingo naudojimas, dialogas. **Metodai ir būdai:** vaikų projektai, skaitymo valandėlės, pažintinės išvykos, kūrybinės ateljė, atradimų stotelės, pažinimo salos.

Pasiekimų sritis ***12. Estetinis suvokimas***	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
Vertybinė nuostata Domisi, gėrisi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. **Esminiai gebėjimai.** Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba. **Pasiekimų srities dėmenys:** 1. nusiteikimas estetiniams potyriams ir džiaugsmui; 2. aplinkos, žmonių santykių, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajauta bei jautrumas kūrybos įvairovei; 3. jutiminių ir emocinių grožio išgyvenimų prisiminimas, apmąstymas ir dalinimasis su kitais.	1-asis	Reaguoja ir trumpam sutelkia dėmesį, kai yra emocingai kalbinamas, kai mato įvairias mimikas, judesius, įvairių spalvų ir formų daiktus, kai girdi muzikos garsus.	**Aš ir bendruomenė** *38.7.1. ryšiai tarp vaikų ir jautrumas kito poreikiams:* 38.7.1.2. 3-6 m.<...> vaikai<...> aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas. *38.7.3. skirtybių priėmimas ir lygiavertis dalyvavimas:* 38.7.3.2. 3–6 metų vaikai<...> drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, <...> . 38.9.3. <...>3–6 metų vaikai aiškinasi, tyrinėja, diskutuoja, kas mums gali ką nors papasakoti apie praeitį, dabartį, ateitį, <...> kartu kuria praeities, dabarties, ateities paveikslus, laiko juostas<...>. **Mūsų sveikata ir gerovė** *37.6.1. maisto įvairovės pažinimas:* 37.6.1.1. vaikai iki 3 metų <...> matydami estetiškai patiektą <...> maistą, jį skanaudami <...> kaupia atitinkamą žodyną. 37.6.1.2. <...> Vaikai įsitraukia į sveikų ir skanių gėrimų bei užkandžių gamybą: gėrisi estetiniu įspūdžiu. *37.6.2. elgesys prie stalo:* 37.6.2.2. 3-6 metų vaikai<...> mokosi padengti kasdienį ir šventinį stalą, siekdami estetinio įspūdžio. *37.8.1. rūpinimasis švara:* 37.8.1.2. <...> vaikų aprangos pavyzdžių žiūrėjimas skatina vaikus pamąstyti apie savo aprangą, diskutuoti, kas tvarkinga – netvarkinga, patinka – nepatinka, kurti estetiškos vaikų aprangos modelius. *37.8.2. tvarkos laikymasis:* 37.8.2.2. 3-6 metų vaikai <...> diskutuoja apie savo grupės aplinką, kas tvarkinga – netvarkinga, <...> gražu - negražu. <...> įsitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas <...> . **Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.5.1. atrandu daiktus:* 40.5.1.1. vaikai iki 3 metų <...> domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais. *40.5.3. daiktai ir technologijos:* 40.5.3.1. 3-6 metų vaikai tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, <...> komentuoja jų išvaizdą <...>. *40.6.3. netikėti atradimai:* 40.6.3.3. <...> vaikai susipažįsta su spalvų spektru, lauke pastebi vaivorykštę <...>; 40.6.3.4. saulėtą dieną <...> išgauna trumpus ir ilgus šešėlius. Išbando įvairias veiklas su atspindžiais, kuria ir gaudo „saulės zuikučius“. **Aš kalbų pasaulyje** *39.5.1. klausymas:*
	2-asis	Skirtingai reaguoja į gamtos ir žmogaus sukurtus objektus bei reiškinius, intuityviai mėgdžioja tai, kas jam patinka.	
	3-asis	Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu).	
	4-asis	Skirtingai reaguoja klausydamas ir stebėdamas įvairaus pobūdžio meno kūrinius, natūraliai priima stilių ir žanrų įvairovę. Atkreipia dėmesį į kūrinių ypatumus: spalvų, judesių, garsų įvairovę, muzikos, šokio nuotaiką.	
	5-asis	Atpažįsta meno kūrinių išskirtinumą ir ypatumus (siužetą, veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvas, veiksmus).	
	6-asis	Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška.	

			39.5.1.1. vaikai iki 3 metų <...> atkreipia dėmesį į kalbėjimą, girdėdami suaugusiojo kalbą, pasižyminčią ryškia, emocinga intonacija. 39.5.1.2. <...> ugdosi kalbinę vaizduotę <...> . Vaikai klausosi gyvai pasakojamų ir įrašytų įvairaus stiliaus ir turinio tekstų <...>. *39.6.2. bendravimas ir komunikacija:* 39.6.2.2. <...> bando vartoti vaizdingus žodžius, žodinę raišką papildydami išradingais gestais, judesiais<...>. *39.6.3. rašytinė raiška*: 39.6.3.2. 3-6 metų vaikai <...> puošia ir apipavidalina užrašytas raides ir ženklus <...> . Iliustruoja pasakas, pasakojimus, filmukus <...>. **Kuriu ir išreiškiu** *41.6.1. ankstyvasis muzikinis ugdymas(is):* 41.6.1.3. <...> išmoksta vertinti, įsiklausyti, atlikti muziką ir renkasi, kas jam patinka. *41.8.1. vizualaus pasaulio tyrinėjimas:* 41.8.1.1. <...> stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi). 41.8.1.2. jautrumas vizualiojo pasaulio ypatumams plėtojasi mokykloje estetiškai ir saikingai naudojant spalvą, apšvietimą <...>. *41.8.3. grafinė ir spalvinė raiška:* 41.8.3.3. <...> vaikai įgyvendina savo kūrybines mintis ir idėjas, <...>, siekia savitai ir detaliai išbaigti savo kūrybinius darbus.
Ugdymosi kontekstai, pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai **Būdingi kontekstai:** universalaus dizaino, žaismės, kultūrinių, kūrybinių dialogų kontekstas. **Pedagogo vaidmuo:** mokytojo pasiūlytos ir inicijuotos veiklos, kalbinimai, žaidinimai, paskatinimas, padrąsinimas, palaikymas. **Pedagoginės strategijos:** ugdymo(si) kontekstų kūrimas ir modeliavimas, ugdymosi priemonių tikslingas naudojimas, žaismingas ugdymo(si) procesas, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimas, bendrų žaidimų ir veiklų inicijavimas. **Metodai ir būdai:** patirtinis ugdymas(is) žaliosiose edukacinėse erdvėse, atradimų stotelėse, pažinimo salose, vaikų projektai, skaitymo valandėlės.			

15.7. Sėkmingai besimokantis

Pasiekimų sritis ***15. Tyrinėjimas***	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
Vertybinė nuostata. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. **Esminiai gebėjimai.** Esminiai gebėjimai. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus	1-asis	Reaguoja į tai, kas vyksta aplinkui; siekia, ropoja, eina link sudominusių daiktų ar reiškinių.	**Aš ir bendruomenė** *38.5.1. savo poreikių, pomėgių, interesų supratimas ir raiška:* 38.5.1.2. 3-6 metų vaikai įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda <... > tyrinėti, įvardyti <...>. *38.5.3. kūno pažinimas:* 38.5.3.2.3 –6 metų vaikai tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, <...> sistemas<...> vartydami enciklopedijas<...>, atlikdami eksperimentus, kurdami modelius<....>. *38.5.4. savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas:* 38.5.4.3.<....> vaikai įžvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą <...>.
	2-asis	Prašo ar parodo, koks daiktas domina, ką norėtų paliesti, tyrinėti, žaisti, ką klausyti.	
	3-asis	Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais	

(stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė. **Pasiekimų srities dėmenys**: 1. gebėjimas kelti klausimus, spėlioti, numatyti; 2. gebėjimas taikyti įvairius tyrinėjimo būdus ir priemones; 3. gebėjimas apmąstyti, aptarti tyrinėjimo procesą ir atradimus.		ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta.	*38.6.2. dėmesio ir elgesio valdymas:* 38.6.2.4. <...> vaikai aiškinasi, koks elgesys yra tinkamas ar netinkamas <...>. *38.7.2. panašumų ir skirtumų tyrinėjimas:* 38.7.2.1. vaikai iki 3 metų žaidinami, matydami save veidrodyje, nuotraukose tyrinėja aš – ne aš ribas,<....>; 38.7.2.2. <..>3–6 metų vaikai tyrinėja, kuo jie panašūs į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų ir suaugusiųjų <....>. *38.8.1. žmonių įvairovės supratimas:* 38.8.1.2. 3–6 metų vaikai žmonių panašumus ir įvairovę pajaučia, tyrinėja, supranta žaisdami, bendraudami gyvai, <..>. *38.8.2. žmonių bendruomenių tyrinėjimas:* 38.8.2.3. <...> vaikai tyrinėja, atranda ir aiškinasi, kas sieja jų aplinkos žmonių bendruomenių narius <...>. 38.9.3. <...> 3–6 metų vaikai aiškinasi, tyrinėja, <...> apie praeitį, dabartį, ateitį <...>. **Mūsų sveikata ir gerovė** *37.5.1. judėjimo džiaugsmo patyrimas:* 37.5.1.3. <...> Vaikai inicijuoja patys ir noriai įsitraukia į veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys, <...>; 37.5.1.4. nevaržomai judėdami ir eksperimentuodami vaikai išbando savo kūno judėjimo galimybes; <...>. *37.6.1. maisto įvairovės pažinimas:* 37.6.1.3 <...>Vaikai tyrinėja, matuoja, žymisi, kiek vandens išgeria per dieną, ir aiškinasi, kiek jo vartoti sveika <...>. *37.6.2. elgesys prie stalo:* 37.6.2.2. 3–6 metų vaikai tyrinėja, kiek daug darbo reikia, kad maisto produktai atsirastų ant mūsų stalo <...>. *37.7.1. dienos ritmo pajauta:* 37.7.1.2.3–6 metų vaikai, <...> tyrinėja savo nuotaikos ir energijos kaitą per dieną, žymėdami paveikslėliais <...>. **Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.5.1. atrandu daiktus:* 40.5.1.2. 3-6 metų <...> vaikai daiktus pažįsta juos stebėdami, sugretindami, palygindami <...>. *40.5.2. daiktai ir kasdienybė*: 40.5.2.1. vaikai iki 3 metų žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, <...>; 40.5.2.2. 3–6 metų vaikai tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų <...>; 40.5.2.3. stebėdami aplinkos daiktus, vaikai suteikia jiems prasmę, prisitaiko prie aplinkos, ugdosi savarankiškumą:<...>. *40.5.3. daiktai ir technologijos:*
	4-asis	Kelia klausimus, spėlioja, padedamas numato tiriamosios veiklos eigą, rezultatus.	
	5-asis	Atskleidžia savo interesus, tikslingai keldamas klausimus apie gyvosios ir negyvosios gamtos bei žmogaus sukurtus objektus, reiškinius, jų požymius. Domisi nedaiktinių reiškinių (pvz., garsų, judesių) paskirtimi ir estetika.	
	6-asis	Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyveno seniau ir kaip gyvena dabar; kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi.	

			40.5.3.1. 3–6 metų vaikai tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, varto <..>, klausosi <...>, stebi <...> vaizdo įrašus <...>; 40.5.3.3. <...> žaisdami, tyrinėdami aplinką, vaikai naudojasi išmaniaisiais daiktais, aiškinasi <...>, juos išbando <...>. *40.6.1. pažįstu gyvybę:* 40.6.1.1. vaikai stebi, renka, tyrinėja, <...> pavadina augalų dalis <...>; 40.6.1.2. vaikai dalinasi savo patyrimu ir išgyvenimais apie naminių gyvūnų, <...> auginimą <...>. *40.6.2. gyvybė turi poreikių:* 40.6.2.1. vaikai tyrinėja, aiškinasi,<...> kas vyksta gamtoje <...>; 40.6.2.2. <...>aiškinasi, kaip gyvena augalai ir gyvūnai <...>. *40.6.3. netikėti atradimai:* 40.6.3.2. vaikų tyrinėjimo objektu tampa vanduo ir jo būviai:<...>. 40.6.3.4. saulėtą dieną vaikai tyrinėja gamtos objektų šešėlius, <...>. 40.6.3.5. tyrinėdami, vaikai susipažįsta su medžiagomis, išsiaiškina, kad jos būna kietos <...>, skystos <...>. *40.7.2. ką apie mus ir įvykius sako duomenys:* 40.7.2.2. 3–6 metų vaikai supranta, kad tam tikros rūšies informacija gaunama surinkus duomenis, <...>. *40.8.1. matavimai kasdienėje aplinkoje:* 40.8.1.1. <...> vaikai iki 3 metų įsitraukia į įvairias <...> palyginimo veiklas <...>; 40.8.2.2. 3–6 metų vaikai, tyrinėdami aplinką, <...>atranda, kiek daug erdvinės informacijos yra aplink: panašumo, <...>. *40.8.3. kaip apibūdinti vietą ir padėtį:* 40.8.3.2. 3–6 metų vaikai, žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu <...>. *40.9.1. skaitmeninis raštingumas:* 40.9.1.1. vaikai iki 3 metų žaisdami, tyrinėdami aplinką, domisi <...> išmaniaisiais daiktais <...>; 40.9.1.3. nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybes <...> vaikai atranda įsitraukdami į tyrinėjimo ir judrias veiklas,<...>. **Aš kalbų pasaulyje** *39.5.4. rašytinės raiškos ir vaizdinės informacijos suvokimas:* 39.5.4.1.<...> vaikai kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, <...>, domisi<...>, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją <...>. *39.6.1. kalbėjimas:* 39.6.1.2. 3–6 metų vaikai <...> tyrinėja keisdami balso stiprumą, kalbėjimo tempą, <...>,kurdami naujadarus, ir kurdami savo kalbas<...>. *39.6.3. rašytinė raiška:* 39.6.3.1. 1–3 metų vaikai plėtoja rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodami ir eksperimentuodami <...>.

			39.6.3.2. 3–6 metų vaikai <...> įtraukti į kūrybiškas piešimo ir rašymo veiklas,<...>tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides. **Kuriu ir išreiškiu** *41.5.2. žaidimas – kaip aplinkos ir veikimo su aplinkos objektais tyrinėjimas:* 41.5.2.1. įvaldę savo kūno judesius, <...> žaisdami <...>drąsiai tyrinėja juos supančią aplinką <...>.
Ugdymosi kontekstai, pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai. **Ugdymosi kontekstai**: žaismės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, kūrybinių dialogų kontekstai. **Pedagogo vaidmuo:** mokytojo pasiūlytos ir inicijuotos veiklos, kalbinimai, žaidinimai, paskatinimas, padrąsinimas, palaikymas. **Pedagoginės strategijos:** ugdymosi kontekstų kūrimas, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimas, žaidimas, ugdymosi situacijų moderavimas („čia ir dabar“), ugdymosi priemonių tikslingas naudojimas, dialogas. **Metodai ir būdai:** stebėjimas, eksperimentavimas, skaitmeninės technologijos ir kūrybinės veiklos. Vaikų savarankiškas žaidimas ir struktūruota veikla pagal taisykles, vaikų projektai, skaitymo valandėlės, pažintinės išvykos, patirtinis ugdymas(is) žaliosiose edukacinėse erdvėse, tyrinėjimų laboratorijose, atradimų stotelėse, pažinimo salose.			
Pasiekimų sritis ***16. Problemų sprendimas***	Pasiekimų žingsneliai	Pasiekimai	Ugdymo gairės
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. **Esminiai gebėjimai.** Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes. **Pasiekimų srities dėmenys.** 1. gebėjimas atpažinti ir įvardinti problemą; 2. gebėjimas ieškoti problemos sprendimo būdų ir juos įgyvendinti; 3. gebėjimas stebėti ir atsižvelgti į priimto sprendimo pasekmes.	1-asis	Balsu, mimika, gestais parodo, jei kažkas vyksta ne taip, kaip vaikui buvo įprasta.	**Aš ir bendruomenė** 38.5.2. 2.3–6 metų vaikai <...> vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis. *38.5.4. savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas:* 38.5.4.3. <...> darydami klaidas ir jas taisydami vaikai plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius <...>. *38.6.1. emocijų ir jų raiškos reguliavimas:* 38.6.1.1 vaikai iki 3 metų ,<...> bendraudami su kitais vaikais, įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: <...>; *38.6.2. dėmesio ir elgesio valdymas:* 38.6.2.3. 3–6 metų vaikai sau kelia paprastus <...> tikslus ir jų siekia, susidūrę su kliūtimis, keičia <...>elgesio būdus, <...> kreipiasi pagalbos <...>. *38.7.3. skirtybių priėmimas ir lygiavertis dalyvavimas:* 38.7.3.1 <...> vaikai mokosi įžvelgti <...>, išgirsti <...> ir ieškoti išeičių <...>. *38.8.3. tautinio tapatumo ir pilietiškumo jausmas:* 38.8.3.4. <...> kalbėdamiesi, žiūrėdami tikslingai parinktą vaizdo medžiagą, vaikai aiškinasi ir išreiškia supratimą apie tai, kad kai kurie žmonės patiria skurdą, nepriteklių, <...>. **Mūsų sveikata ir gerovė** *37.8.2. tvarkos laikymasis:* 37.8.2.2. 3–6 metų vaikai <...> pastebi ne vietoje padėtus daiktus ir imasi iniciatyvos juos tvarkyti, <...>. *37.9.1. elgesys su nepažįstamais žmonėmis:* 37.9.1.1.<...> Vaikai aiškinasi, kokie prisilietimai prie jų kūno yra tinkami ir kokie netinkami <...>. *37.9.3. saugus elgesys buityje ir gamtoje:* 37.9.3.2. <...> Vaikai <...> aiškinasi, kaip elgtis, į ką kreiptis pagalbos nutikus nelaimei <...>. **Tyrinėju ir pažįstu aplinką**
	2-asis	Susidūręs su nauja, neįprasta situacija padedamas suaugusiojo sutelkia dėmesį į problemą.	
	3-asis	Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė.	
	4-asis	Pasako, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema. Bando apibūdinti problemą.	
	5-asis	Dažnai atpažįsta kasdienes ir mažiau įprastas problemas. Retsykiais pats ieško iššūkių, aktyviai bando įveikti pasitaikančius sunkumus.	
	6-asis	Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti.	

<table>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>40.6.2. gyvybė turi poreikių:
40.6.2.3. vaikai aptaria ir supranta, kad žmogaus išmestos atliekos gali būti pavojingos gyvajai gamtai, <...>.
40.7.1. atrandu skaičius ir skaičiavimo būdus:
40.7.1.2. <...> vaikai mokosi samprotauti, kūrybiškai taiko įgytą skaičiavimo patirtį spręsdami problemas, <...>.
40.9.2. veiksmų sekos ir problemų sprendimas:
40.9.2.2. 3–6 metų vaikai veiksmų sekas (algoritmus) problemoms spręsti suvokia ir elementariai taiko stebėdami, žaisdami, <...>;
40.9.2.4. <...> Vaikai išbando užrašytas veiksmų sekas ir, jei nepavyko pasiekti norimą rezultatą, pakoreguoja veiksmų seką ir bando iš naujo.
Aš kalbų pasaulyje
39.5.1. klausymas:
39.5.1.2. <...> žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime <...> veiklose <...> mokosi nepertraukiamai klausytis draugų <...>, reaguoti <...>, suprasti <...>.</td></tr>
<tr><td colspan="4">Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai.
Būdingi kontekstai: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, kalbų įvairovės, realių ir virtualių aplinkų, kūrybinių dialogų kontekstai. Pedagogo vaidmuo: mokytojo paskatinimas, pasiūlytos ir inicijuotos veiklos, diskusijos, pastebėjimas ir jautrus reagavimas į vaiko pastangas. Pedagoginės strategijos: ugdymo(si) kontekstų kūrimas, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimas, dialogas, žaidimas, ugdymosi situacijų moderavimas („čia ir dabar“), ugdymosi priemonių tikslingas naudojimas, vizualinis struktūravimas. Metodai ir būdai: vaikų projektai, pažintinės išvykos, tyrinėjimai laboratorijose, atradimų stotelėse, pažinimo salose.</td></tr>
<tr><td>Pasiekimų sritis
18. Mokėjimas mokytis</td><td>Pasiekimų žingsneliai</td><td>Pasiekimai</td><td>Ugdymo gairės</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Vertybinė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.
Esminiai gebėjimai. Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.
Pasiekimų srities dėmenys.
1. gebėjimas įsitraukti į dominančią veiklą;
2. pastangos kryptingai veikti įgyvendinant ketinimą ar tikslą;</td><td>1-asis</td><td>Parodo susidomėjimą aplinka, nukreipdamas žvilgsnį, suklusdamas, lytėdamas.</td><td rowspan="6">Aš ir bendruomenė
38.5.1. savo poreikių, pomėgių, interesų supratimas ir raiška:
38.5.1.1. savo poreikius <...> vaikai iki 3 metų mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, <...>, pirmaisiais žodžiais <...>;
38.5.1.2. 3–6 metų vaikai įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti <...>.
38.5.4. savo saugumo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas:
38.5.4.2. vaikai iki 3 metų savo augimą pajaučia per didėjantį savarankiškumą kasdienėse veiklose <...>.
38.5.4.3. 3–6 metų vaikų savo galių pajauta plėtojasi jiems mokantis naujų dalykų, drąsiai imantis naujų sumanymų ir lyderystės <...>;
38.6.2. dėmesio ir elgesio valdymas:
38.6.2.2. 3–6 metų vaikai <...> tyrinėja bei išbando įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus.
38.7.1. ryšiai tarp vaikų ir jautrumas kito poreikiams:
38.7.1.2. 3–6 metų vaikai <...> siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisykles, <...>.
38.7.3. skirtybių priėmimas ir lygiavertis dalyvavimas:</td></tr>
<tr><td>2-asis</td><td>Ieško naujų įspūdžių, aktyviai domisi aplinkos objektais.</td></tr>
<tr><td>3-asis</td><td>Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą.</td></tr>
<tr><td>4-asis</td><td>Paklaustas pasako, parodo, ką nori veikti, išmokti. Susidomėjęs stebi, įsitraukia į bendras veiklas su kitais vaikais, dalinasi tuo, kas sudomino.</td></tr>
<tr><td>5-asis</td><td>Kai domina tema, ieško galimybių sužinoti daugiau ir patenkinti savo smalsumą.</td></tr>
<tr><td>6-asis</td><td>Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai</td></tr>
</table>

3. gebėjimas stebėti savo ir bendro veikimo pažangą, koreguoti procesą; 4. gebėjimas reflektuoti savo veiklos procesą ir rezultatą.		kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti.	38.7.3.2. 3–6 metų vaikai įsitraukia <...> į grupei bendrų sprendimų priėmimą, bendras diskusijas, drauge siūlo idėjas<...>. **Mūsų sveikata ir gerovė** *37.5.1. judėjimo džiaugsmo patyrimas:* 37.5.1.3. <...> Vaikai <...> įsitraukia <...> veiklas, skatinančias tyrinėti, <...>, improvizuoti, fantazuoti,<...>; 37.5.1.4. <...> žaisdami komandinius žaidimus, vaikai mokosi laikytis taisyklių, <...>. *37.6.1. maisto įvairovės pažinimas:* 37.6.1.1. vaikai iki 3 metų su sveikata palankiu maistu susipažįsta valgydami<...>, girdėdami suaugusiųjų aiškinimus<...>; 37.6.1.2. <...> Vaikai įsitraukia į sveikų ir skanių gėrimų bei užkandžių gamybą <...>. *37.7.1. dienos ritmo pajauta:* 37.7.1.1. <...> vaikai <...> mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienotvarkę <...>; 37.7.1.2. <...> susikuria ritualus prieš einant miegoti, pavyzdžiui, pavartyti knygutę, pasiklausyti lopšinės. *37.7.2. judėjimo ir poilsio ritmo pajauta:* 37.7.2.2. 3–6 metų vaikai, <...>, mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jų aktyviai judančiam kūnui reikia poilsio <...>. *37.8.1. rūpinimasis švara:* 37.8.1.1. vaikai iki 3 metų susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdosi kūno priežiūros įgūdžius, <...>. 37.8.1.2. <...> Linksmos istorijos, vaikų aprangos pavyzdžių žiūrinėjimas skatina vaikus pamąstyti apie savo aprangą <...>. *37.8.2. tvarkos laikymasis:* 37.8.2.2. <...> Vaikai įsitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas, ieškodami sprendimų, kaip aplinką paversti lengvai tvarkoma, patogia, saugia, malonia akiai <...>. *37.9.3. saugus elgesys buityje ir gamtoje:* 37.9.3.2. <...> Kasdienių veiklų metu mokosi saugiai elgtis žaisdami kieme, lauke, laikytis susitartų saugaus elgesio taisyklių. <...>. **Tyrinėju ir pažįstu aplinką** *40.5.1. atrandu daiktus:* 40.5.1.2. <...>veikdami su daiktais, vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdosi kantrybę, savikontrolę.<...>. *40.5.2. daiktai ir kasdienybė:* 40.5.2.3. <...> vaikai naudoja įvairius įrankius, ir stebėdami, kaip tie įrankiai veikia, vaikai patys juos išbando. *40.6.1. pažįstu gyvybę:* 40.6.1.1. <...> prižiūrėdami augalus vaikai mokosi rūpintis gamta ir aplinka, <...>. *40.7.2. ką apie mus ir įvykius sako duomenys:* 40.7.2.2. <...> vaikai įsitraukia į žaidimus, kurių baigties iš anksto nuspėti neįmanoma <...>.

			40.8.1. matavimai kasdienėje aplinkoje: 40.8.1.1. antraisiais gyvenimo metais vaikas natūraliai įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. <...>. *40.8.2. eksperimentai su geometrinėmis figūromis:* 40.8.2.1. vaikai iki 3 metų natūraliai įsitraukia į aplinkoje esančių daiktų ir objektų tyrinėjimą. <...>; *40.8.3. kaip apibūdinti vietą ir padėtį:* 40.8.3.2. <...> Sekų modeliavimo gebėjimus vaikai ugdosi formaliose ir neformaliose veiklose <...>. **Aš kalbų pasaulyje** *39.5.1. klausymas:* 39.5.1.1. vaikai iki 3 metų <...> mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami <...> garsų žaidimus, klausydamiesi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių,<...> . 39.5.1.2. 3–6 metų vaikai <...> Žaisdami, <...> įtraukiančiose vidaus ir lauko veiklose,<...> mokosi <...>klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos <...>; *39.5.2. žodinės kalbos suvokimas:* 39.5.2.1. <...> Žodinės kalbos suvokimo gebėjimus vaikai ugdosi dalyvaudami <...> vaidmenų žaidimuose, žaidimuose su žaislais ir įvairiomis priemonėmis <...>. *39.5.4. rašytinės raiškos ir vaizdinės informacijos suvokimas:* 39.5.4.2. <...> Vaikai imituoja skaitymą <...>. *39.6.1. kalbėjimas:* 39.6.1.1. <...> Vaikus kalbėti skatina jų įsitraukimas į pokalbius įvairiose situacijose <...> ir aplinkose <...>. *39.6.2. bendravimas ir komunikacija:* 39.6.2.2. <...> vaikai bendrauja natūraliai, prisitaiko prie bendravimo situacijos, aktyviai komunikuoja siekdami savo tikslų <...>. *39.6.3. rašytinė raiška:* 39.6.3.1. 1–3 metų vaikai plėtoja rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodami suaugusiuosius ir eksperimentuodami <...>. **Kuriu ir išreiškiu** *41.5.1. žaidimas - kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas:* 41.5.1.3. vaikas su suaugusiaisiais žaismingai kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendrumo jausmą. <...>. *41.5.2. žaidimas - kaip aplinkos ir veikimo su aplinkos objektais tyrinėjimas:* 41.5.2.2. žaisdami <...> vaikai išmoksta pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams <...>. *41.5.3. žaidimas - kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimas:* 41.5.3.2. <...> Vaikams žaidžiant nuolat, jų gebėjimai tobulėja, jie ima žaisti didesnėse grupelėse <...>. *41.6.1. ankstyvasis muzikinis ugdymas(is):*

			41.6.1.1. <...> intuityviai domisi aplinka, garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiauškėjimo sąsajas; 41.6.1.3. <...> Vaikas išmoksta vertinti, įsiklausyti, atlikti muziką ir renkasi, kas jam patinka. *41.7.3. šokio kultūra:* 41.7.3.2. šokdami vaikai tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais <...>. *41.8.3. grafinė ir spalvinė raiška:* 41.8.3.1. <...> Vaikų grafinė ir spalvinė raiška lavėja kuriant skirtingomis priemonėmis ir įrankiais, vaikams išbandant įvairias grafikos technikas <...>.
Ugdymosi kontekstai, pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai. **Būdingi kontekstai**: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės , judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų , kūrybinių dialogų kontekstai. **Pedagogo vaidmuo:** mokytojo paskatinimas, bendrų žaidimų ir veiklų inicijavimas, diskusijos, pastebėjimas ir jautrus regavimas į vaiko pastangas. **Pedagoginės strategijos:** ugdymo(si) kontekstų kūrimas, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimas, dialogas, žaidimas, ugdymosi situacijų moderavimas („čia ir dabar“), ugdymosi priemonių tikslingas naudojimas, vizualinis struktūravimas. **Metodai ir būdai:** vaikų projektai, skaitymo valandėlės, kūrybiniai bei imitaciniai žaidimai, patirtinis ugdymas(sis) edukacinėse erdvėse, atradimų stotelėse, pažinimo salose.			

V SKYRIUS
VAIKŲ UGDYMOSI PAŽANGA, TĘSTINUMAS

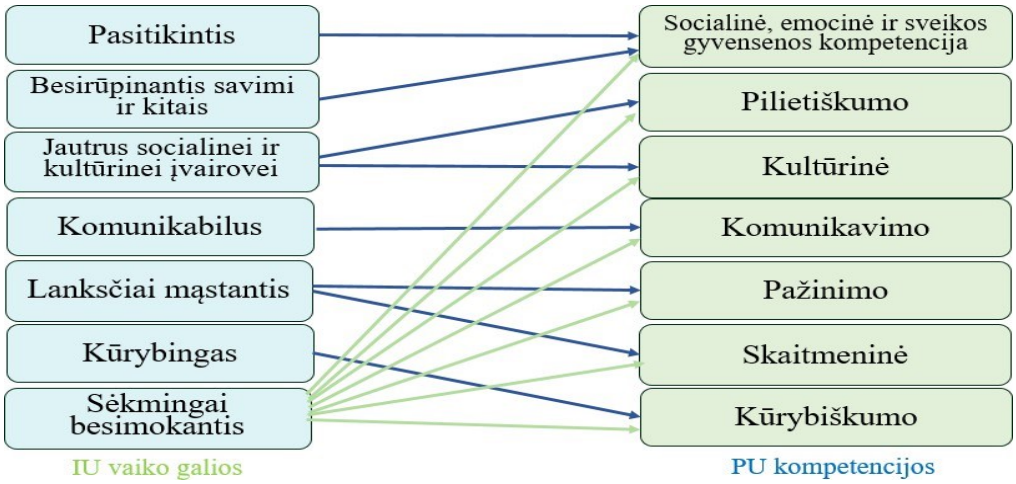
16. Ugdymo pažangos ir pasiekimų vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymosi ypatumus bei daromą pažangą kaupimas, analizė ir apibendrinimas. Šis procesas padeda stebėti ir suprasti vaiko pasiekimų kaitą bei planuoti tolesnį jo ugdymą. Vaiko pasiekimai ir pažanga fiksuojami naudojantis ikimokyklinio ugdymo programos gairių priedu „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas“, kuriame išdėstyta aštuoniolika ikimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimų sričių su vertybinėmis nuostatomis ir esminiais gebėjimais, pasiekimų srities dėmenimis. Vaikų pasiekimų vertinimas, grindžiamas aiškiais, vaikams ir jų tėvams žinomais kriterijais, susietais vaikui būtinų pasiekimų sričių ugdymu pagal pasiekimų žingsnius arba pagal individualias ikimokyklinio ugdymo programas vaikams, turintiems specialiuosius ugdymosi poreikius. Pasiekimų ir pažangos vertinimas vykdomas panaudojant šiuos metodus ir būdus: vaiko stebėjimas natūralioje kasdieninėje aplinkoje, faktų rinkimas, atskirų situacijų aprašymas, pokalbis su vaiku, pokalbis su tėvais, vaiko realios veiklos rezultatų analizė, vaiko realios veiklos nuotraukų analizė, vaiko kalbos užrašų ir įrašų analizė, vaiko veiklos ir elgesio vaizdo įrašų analizė. Visi vaiko pažangos ir pasiekimų duomenys ir kita informacija, susijusi su vaiko pažanga ir pasiekimais, kaupiama ir saugoma aplanke „Vaiko pasiekimų ir pažangos aplankas“, skaitmeninėje laikmenoje ar kt. Vaikų pasiekimai vertinami: mokslo metų pradžioje – pažinties diagnostinis vertinimas (vertiname vaiko „startinę poziciją“), per visus mokslo metus vykdomas formuojamasis vertinimas (individualiai pažangai skatinti), metų pabaigoje – apibendrinamasis vertinimas (vertiname gebėjimų plėtrą, t. y. vaiko ūgtį – „etapo pabaigos poziciją“). Penkiamečių vaikų ugdymo ir ugdymosi poreikių bei pažangos tarpinis vertinimas atliekamas iki einamųjų metų kovo 20 d. Šis vertinimas yra būtinas norint įvertinti vaiko brandumą ir pasirengimą priešmokykliniam ugdymui, užtikrinant, kad ugdymo procesas atitiktų vaiko individualius poreikius ir galimybes. Naujai pradėjusiam lankyti grupę vaikui vertinimas vykdomas po 1 mėnesio adaptacinio laikotarpio. Mokytojai vertina vaiko pasiekimus ir pažangą pagal visas ugdymo sritis, nustato vaiko pasiekimų žingsnius ir numato silpniau išreikštus gebėjimus. Mokytojų vertinimas apie vaiko pasiekimus ir pažangą fiksuojamas elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“. Jame yra braižoma pasiekimų diagrama – parodanti įvairių sričių vaiko pasiekimų augimą. Vaikų ugdymosi pasiekimų dokumentavimo, stebėsenos ir surinktos informacijos naudojimo procesai vykdomi laikantis visų etikos reikalavimų.

Vaikų pasiekimų dokumentavimas bei stebėsena padeda siekti ugdymo ir ugdymosi kokybės: geriau pažinti kiekvieną vaiką ir numatyti jo ugdymo(si) perspektyvą, stebint, ką vaikas jau geba, ko ir kaip mokosi, kokia jo pažanga atskirose pasiekimų srityse, atskleidžiant potencialias jo galias ir švietimo pagalbos poreikį; kryptingai planuoti ir veiksmingai įgyvendinti lankstų bendrą vaikų grupės ugdymo(si) procesą, skatinantį kiekvieno vaiko ugdymosi pažangą; nuosekliai vertinti mokytojo ir kitų ugdytojų sąveikų su vaikais, taikomų pedagoginių strategijų ir metodų, sukurtos aplinkos, paramos ir pagalbos vaikams poveikį kiekvieno vaiko pažangai; derinti vaiko, tėvų (globėjų), mokytojų, švietimo pagalbos specialistų lūkesčius dėl vaiko tolesnio ugdymo(si), siekiant visų ugdymo(si) proceso dalyvių kryptingo įsitraukimo į ugdymo(si) procesą.

Informacija apie vaiko pasiekimus pateikiama ugdytinių tėvams individualių pokalbių, konsultacijų metu. Vaikų pasiekimų vertinimo rezultatai su tėvais (globėjais) individualiai aptariami mokslo metų pradžioje, pabaigoje ir pagal poreikį. Mokslo metų pabaigoje mokytojų taryboje apibendrinami įstaigos ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų rezultatai, pateikiamos išvados apie išryškėjusius pasiekimus ir tobulintinas sritis, bei poreikius.

17. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) dermė bei tęstinumas. Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo programos ir priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir

patirtiniam vaikų ugdymui(si). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė (4 schema). Ikimokykliniame ugdyme įgytų pasiekimų visuma sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdytis kompetencijas, numatytas Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje. Vaiko priešmokyklinis ugdymas nuosekliai tęsiamas, atsižvelgiant į tai, kurio žingsnio pasiekimus įvairiose pasiekimų srityse jis jau yra įgijęs.

4 schema. Ikimokyklinio ugdymo(si) vaiko galių ir priešmokyklinio ugdymo(si) kompetencijų atitiktis

VI SKYRIUS
PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO KOKYBĖS VERTINIMAS IR ATNAUJINIMAS

18. Programos įgyvendinimo veiksmingumas kasmet sistemingai vertinamas, atsižvelgiant į Mokyklos nusimatytus mokslo metų veiklos tikslus, prioritetus bei konkrečias programos sritis. Vertinimo metu analizuojami programos rezultatai, siekiant nustatyti stipriąsias puses ir tobulintinas sritis. Vertinimo rezultatai bei siūlomi programos atnaujinimai aptariami Mokyklos mokytojų taryboje ir Mokyklos taryboje. Sprendimą dėl programos patvirtinimo priima įstaigos direktorius. Tais atvejais, kai programa atnaujinama daugiau nei 50 procentų, jos projektas teikiamas Kretingos rajono savivaldybės Švietimo skyriui vertinimui. Gavus teigiamą įvertinimą, Švietimo skyrius rengia Kretingos rajono savivaldybės mero potvarkį dėl pritarimo programai. Galutinė programos versija turi būti patvirtinta Mokyklos direktoriaus įsakymu ne vėliau kaip prieš vieną mėnesį iki jos įgyvendinimo pradžios.

PRITARTA
Kretingos rajono Salantų gimnazijos tarybos
2025 m. gegužės 23 d. posėdžio
protokolo nutarimu Nr. (1.6.)-V2-2